

Vilniaus universitetas

Filosofijos fakultetas

Kamilė Kontrimaitė

Socialinės politikos studijų programa

Magistro darbas

**Migracijos politika karo pabėgėlių srityje: ukrainiečių ir sirų
padėties analizė Lietuvoje**

Darbo vadovė: doc. dr. Violeta Gevorgianienė

Vilnius

2024

Baigiamąjį darbą*Migracijos politika karo pabėgėlių srityje: ukrainiečių ir sirų padėties analizė Lietuvoje.....*, parengiau savarankiškai, tyrimą atlikau laikydamasi tyrimo etikos reikalavimų.

2024-05-28

Kamilė Kontrimaitė, 2116033,

(Data)

(Studentės (-o) vardas, pavardė, studento pažymėjimo numeris, parašas)

We wanted to **rebuild our lives**, that was all (...)

We lost our home, which means the familiarity of life.

We lost our occupation, the confidence that we are of some use in this world.

We lost our language, which means the naturalness of reactions, the simplicity of gestures, the unaffected expression of feelings.

(Ištrauka iš Hannah Arendt esė „Mes pabėgėliai“)

Turiny

<i>Santrauka</i>	5
<i>Summary</i>	6
<i>Įvadas</i>	7
1. <i>Magistro darbo teorinė dalis</i>	9
1.2. Migracijos samprata. Ką galima vadinti migrantu?	10
1.3. Šiuolaikinės migracijos tendencijos	14
1.4. Migracijos politikos tikslai ir sritys	17
1.5. Migracijos politikos priemonės karo pabėgėlių srityje	22
2. <i>Tyrimo metodika</i>	25
3. <i>Empirinio tyrimo rezultatai</i>	26
3.1. Migracijos politikos priemonių taikymas Lietuvoje	27
3.2. Karo pabėgėlių iš Ukrainos padėties analizė	28
3.1. Karo pabėgėlių iš Sirijos padėties analizė	32
3.3. Karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos atvejų palyginimas	35
<i>Išvados</i>	38
<i>Rekomendacijos</i>	40
<i>Literatūros ir internetinių šaltinių sąrašas</i>	41
<i>Priedai</i>	46
Priedas Nr. 1. Karo pabėgėlių iš Ukrainos dokumentų analizė	46
Priedas Nr. 2. Migracijos politikos priemonių priimtų karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju laiko juostos informacija	66
Priedas Nr. 3. Karo pabėgėlių iš Sirijos dokumentų analizė	70
Priedas Nr. 4. Migracijos politikos priemonių priimtų karo pabėgėlių iš Sirijos atveju laiko juostos informacija	71

Santrauka

Kontrimaitė K.: Migracijos politika karo pabėgėlių srityje: ukrainiečių ir sirų padėties analizė Lietuvoje, Socialinės politikos specialybės, magistro darbas / Vilniaus universiteto Filosofijos fakultetas; darbo vadovė doc. dr. Violeta Gevorgianienė, 2024.

Raktiniai žodžiai: migracija, migracijos politika, karo pabėgėliai, karo pabėgėliai iš Sirijos ir Ukrainos, kokybinė turinio dokumentų analizė.

Migracija yra dinamiškas ir sudėtingas reiškinys, sukeliantis įvairius socialinius, demografinius ir politinius iššūkius migrantus priimančiose šalyse. Tarptautinė migracijos organizacija skelbia, kad šiuo metu 3,6 proc. pasaulio gyventojų yra migravę, ir prognozuoja, kad migracija ateityje reikšmingai didės. Pagrindinės migracijos priežastys yra ekonominės, politinės, socialinės ir aplinkos veiksniai. Karo pabėgėliai, ypač iš Sirijos ir Ukrainos, sukelia papildomus iššūkius priimančioms šalims, reikalaujami greitų ir veiksmingų sprendimų dėl apgyvendinimo, integracijos ir apsaugos.

Šio magistro darbo tikslas yra išsiaiškinti, kokia migracijos politika įgyvendinama karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos atžvilgiu Lietuvoje. Atlikta kokybinė turinio dokumentų analizė parodė, jog Lietuva taiko skirtingas priėmimo sąlygas ir suteikia skirtingą teisinį statusą karo pabėgėliams iš šių dviejų šalių. Ukrainos pabėgėliams suteikiama laikinoji apsauga greitai ir efektyviai, o Sirijos pabėgėliams tenka pereiti ilgesnį prieglobsčio prašymo procesą. Dėl to Ukrainos karo pabėgėliai greičiau gauna socialinę ir ekonominę paramą, įskaitant teisę dirbti ir naudotis sveikatos priežiūros bei švietimo paslaugomis, tuo tarpu Sirijos pabėgėliai susiduria su ilgesniu laukimo laikotarpiu ir ribotesne parama. Dėl skirtingo karo pabėgėlių apibrėžimo kyla teisiniai iššūkiai, apsunkinantys vienodą ir lygiavertį teisių užtikrinimą, dėl ilgesnio prieglobsčio prašymo sirams sudėtingiau įsitvirtinti visuomenė, susiduriama su didesne socialine izoliacija, dėl ilgai trunkančių teisinių procesų sirams sunkiau patekti į darbo rinką, tad tampa priklausomi nuo socialinės paramos.

Lietuvos migracijos politikos tobulinimui siūlomos dvi pagrindinės rekomendacijos. Pirma, būtinumas sukurti aiškesnę ir tolygesnę teisinę bazę, kuri užtikrintų vienodas priėmimo ir integracijos sąlygas visiems karo pabėgėliams, nepriklausomai nuo jų kilmės šalies. Tai padėtų išvengti diskriminacijos ir užtikrintų teisingą požiūrį į visus pabėgėlius. Antra, paramos sistemos stiprinimas, teikiant pabėgėliams ne tik būtiniausią pagalbą, bet ir ilgalaikę paramą integracijai, tokią kaip kalbos mokymas, pagalba integruojantis į darbo rinką bei socialinės paslaugos. Šiomis priemonėmis būtų užtikrinamas sėkmingesnis karo pabėgėlių prisitaikymas ir įsitraukimas į Lietuvos visuomenę.

Summary

Kontrimaitė, K.: Migration Policy for War Refugees: An Analysis of the Situation of Ukrainians and Syrians in Lithuania. Master's Thesis, Social Policy specialty. Vilnius University, Faculty of Philosophy; Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Violeta Gevorgianienė, 2024.

Keywords: migration, migration policy, war refugees, war refugees from Syria and Ukraine, qualitative document analysis.

Migration is a dynamic and complex phenomenon, posing various social, demographic, and political challenges to host countries. The International Organization for Migration reports that currently 3.6 percent of the world's population has migrated and predicts that migration will significantly increase in the future. The main reasons for migration are economic, political, social, and environmental factors. War refugees, especially from Syria and Ukraine, present additional challenges to host countries, requiring swift and effective solutions for accommodation, integration, and protection.

The aim of this master's thesis is to examine the migration policy implemented towards war refugees from Ukraine and Syria in Lithuania. Qualitative document analysis revealed that Lithuania applies different admission conditions and grants different legal status to refugees from these two countries. Temporary protection is provided quickly and effectively to Ukrainian refugees, while Syrian refugees must undergo a longer asylum application process. As a result, Ukrainian war refugees receive faster social and economic support, including the right to work and access to healthcare and education services, whereas Syrian refugees face a longer waiting period and more limited assistance. Due to the different definition of war refugees, legal challenges arise, hindering equal rights protection. Syrians find it more difficult to integrate into society due to the longer asylum process, increased social isolation, and greater difficulty accessing the job market, making them more dependent on social assistance.

To improve Lithuania's migration policy, two main recommendations are proposed. Firstly, there is a need to create a clearer and more consistent legal framework ensuring equal admission and integration conditions for all war refugees, regardless of their country of origin. This would help prevent discrimination and ensure fair treatment for all refugees. Secondly, the support system should be strengthened by providing refugees not only with essential assistance but also with long-term integration support, such as language training, assistance in integrating into the job market, and social services. These measures would ensure a more successful adaptation and integration of war refugees into Lithuanian society.

Ivadas

Žvilgsnis į Ukrainą. Du tūkstančiai dvidešimt antrieji. Vasario dvidešimt ketvirta. 5.50 rytinis Maskvos laikas. Rusijos Prezidentas Vladimiras Putinas paskelbia invaziją į Ukrainą, vadindamas tai specialiąja karine operacija, kurios tikslas „*demilitarizuoti ir denacifikuoti*“ Ukrainos teritoriją. Rusijos karinės pajėgos raketomis atakuoja Kijevo, Charkovo ir Dniepro oro uostus bei karinius objektus. Pradedamas tiesioginis žemyninis puolimas (Mizelle, 2022). Europos žemyne, nuo Antrojo pasaulio karo pabaigos daugiau nei 75 m. trukusi taika nutrūksta.

Iki šiol besitęsianti didžiulio masto Rusijos invazija į Ukrainą kiekvieną dieną didina žuvusiųjų skaičių, įskaitant vaikus ir civilius; daro žalą infrastruktūrai – naikinami pastatai, keliai, tiltai, elektrinės ir vandens tiekimo grandinės. Taip pat keliama grėsmė atsirasti humanitarinei krizei – gyventojai susiduria su kasdieniu būtinųjų prekių išgyvenimui tokių, kaip maisto ar vaistų trūkumu, apribota prieiga prie medicininių ir socialinių paslaugų; kelia ekonominę nuosmukį – auga nedarbingumo bei absoliutaus ir santykinio skurdo lygiai. Dėl Rusijos pradėto karo Ukrainoje, vietiniai gyventojai yra priversti migruoti tiek šalies viduje, tiek iškeliauti svetur tam, kad surastų saugesnį prieglobstį. 2024 m. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros (toliau – JTPA), duomenimis globaliu mastu skaičiuojama 6 486 000 Ukrainos karo pabėgėlių visame pasaulyje, iš kurių – 5 982 900 Ukrainos šalies gyventojų laikiną prieglobstį gavo Europoje (JTPA, 2024).

Žvilgsnis į Siriją. Du tūkstančiai vienuoliktieji. Ankstyvas kovo mėnuo. Derra miestas. Sirija. Vaikai ant pastato sienos užrašo „Jūsų eilė, daktare!“, kaip reklamą Bašaro Al Asado atsistatydinimui, kuris studijuojant buvo pasirinkęs oftalmologo kelią. Visoje šalyje išplinta taikūs protestai, kurie vyriausybės pajėgų numalšinami smurtu ir ginkluotais šūviais (Britannica, 2024). Protestuose dalyvauja milijonai sirų, kurie tiki, jog demokratišku keliu Sirijos Vyriausybę galima pakeisti, tačiau 2012 m. daugelį kartų gavus ginkluotuosius atsakus, protesto dalyviai taip pat sumobilizuoja savanoriškas ginkluotąsias pajėgas. Tad būtent 2012-ieji yra pažymimi pilietinio karo Sirijoje pradžios metais. Kiek vėliau, į pilietinį karą įsikiša ir geografiškai šalia Sirijos esančios užsienio suinteresuotosios šalys (angl. *stakeholders*). Pastarosios tai Libano Hezbollah¹, kuri atvirai dislokuoja savo kovotojus, vėliau į konfliktą įsitraukia ir Irano revoliucinės grupuotės demonstruodamos palaikymą Al Asadui. Praėjus dvejiems metams nuo karo pradžios, vykdant ataką Damaske, pirmą kartą panaudojamas cheminis

¹ Anot visuotinės lietuvių kalbos enciklopedijos, Hezbollah, iš arabų kalbos išvertus Dievo partija, 1982 m. įkurta Libano šiitų karinė politinė organizacija, pripažįstanti tik islamo deklaruojamas vertybes, siekianti Libane sukurti visapusišką islamo valstybę, priešiška nusiteikusi prieš Vakarus bei Izraelį.

ginklas – zarinas. 2014 m. į pilietinį konfliktą įsijungia ir Islamo valstybė, dar kitaip vadinama – ISIS, užėmusi didžiulę Sirijos teritoriją šiaurėje, Raka – Sirijos miestas, pervadinamas Islamo valstybės sostine. Dar viena suinteresuota užsienio dalyvė – Rusija, į Sirijos pilietinį karą įsikiša 2015 m. palaikydama Irano remiamas Asado pajėgas. Tais pačiais metais, pasaulis šokiruojamas Sirijos kurdo Alan Kurdi, berniuko, atvaizdu gulinčiu veidu žemyn Graikijos paplūdimyje po Viduržemio jūroje apvirtusio katerio, tapusi kylančios humanitarinės krizės Sirijoje atspindžiu (Alfaisal ir Aher, 2021).

Šiandien pasaulis skaičiuoja daugiau nei dešimtmetį besitęsiančio karo Sirijoje metus, per kuriuos du kart buvo panaudoti cheminiai chloro ginklai, daugiau nei 90 proc. sirų atsidūrė skurde, šalies ekonomika nusmuko drastiškai, išaugusi korupcija skatina grobuonišką Asado ginkluotojų pajėgų veikimą (Kajjo, 2024). Skaičiuojama, jog 12.9 mln. sirų dėl ekonominės krizės susiduria su būtiniesiems poreikiams patenkinti reikalingų prekių ir paslaugų trūkumų tokių kaip: maistas, švarus geriamasis vanduo, elektra, vaistai, medicininės paslaugos ir įranga. Dauguma Sirijos vaikų yra išnaudojami karo pramonėje (JTPA, 2024). Viešojoje erdvėje taip pat sutariama, jog po daugiau nei dešimt metų trunkančio konflikto Sirijos atvejis vis tik išlieka didžiausiu pabėgėlių krizės atveju pasaulyje. Nuo 2011 m. daugiau nei 14 mln. sirų buvo priversti palikti savo namus ieškodami saugaus prieglobsčio už gimtosios Sirijos ribų, dar 7.2 mln. tebėra perkelti šalies viduje, iš kurių – 70 proc. reikalinga humanitarinė pagalba. Penkiose kaimyninėse valstybėse – Turkijoje, Libane, Irake, Egipte bei Jordanijoje gyvena daugiau nei 5.5 mln. Sirijos karo pabėgėlių. Tuo tarpu Europos Sąjungoje, Vokietija išlieka daugiausiai Sirijos karo pabėgėlių priėmusia šalimi. Skaičiuojama, kad Vokietijoje prieglobstį rado net 850 tūkst. karo pabėgėlių (JTPA, 2024).

Taigi, karas Ukrainoje ir Sirijoje svariai prisidėjo prie pasaulinės migracijos rodiklių augimo spartos. Yra žinoma, kad migracijos skaičiai auga ne tik Europos žemyne, bet ir visame pasaulyje. Tai skatina ne tik kariniai konfliktai, bet ir kiti ekstremalūs reiškiniai, tokie kaip reikšmingi žmogaus teisių pažeidimai Talibano režimui įsigalėjus Afganistane, konflikto metu tarp Izraelio ir Hamas išprovokuota palestiniečių migracija į pietų Gazos regioną, Argentinos gyventojams kenčiant nuo rekordiškos infliacijos, armėnams bėgant nuo Azerbaidžano vykdomos politikos, kuomet nuspręsta perimti Kalnų Karabacho valdymą, Sacharos dykumėjimui, ieškant geriamojo vandens, ir dėl kitų priežasčių. Nepriklausomai nuo to, jog migracijos mastai yra nuolat besikeičiantys, jie nuolat veikia tiek atvykstančiųjų migrantų, tiek juos priimančios šalies ekonominį, politinį, socialinį bei kultūrinį gyvenimus (Gevorgianienė ir Kontrimaitė, 2023, 157-167).

Magistro darbo aktualumas sietinas ne tik su migracijos procesų globalia plėtra, bet ir su migrantų skaičiaus didėjimu Lietuvoje, kylančiais jų priėmimo ir integracijos iššūkiais bei migracijos politikos priemonių paieška, atliepiant 1951 metų JT Pabėgėlių konvencijos principus.

Pagrindinis **magistro darbo tikslas** yra nustatyti, kokia migracijos politika įgyvendinama karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos srityje Lietuvoje. Siekiant gauti atsakymą į pagrindinį magistro darbo klausimą, suformuojami šie **uždaviniai**:

1. Aptarti migracijos reiškinių, jos tendencijas ir migracijos politikos tikslus bei sritis.
2. Išnagrinėti, kokios karo pabėgėlių priėmimo ir integracijos sąlygos yra konstatuojamos Lietuvos Respublikos teisės aktuose.
3. Išanalizuoti, ar / kaip LR teisės aktuose sukonkretinamos karo pabėgėlių iš Sirijos priėmimo ir integracijos sąlygos.
4. Išnagrinėti, ar / kaip LR teisės aktuose sukonkretinamos karo pabėgėlių iš Ukrainos priėmimo ir integracijos sąlygos.
5. Palyginti, ar / kaip skiriasi priėmimo ir integracijos sąlygos, suteikiamos Ukrainos ir Sirijos karo pabėgėliams.

Magistro darbo struktūra. Pirmoji darbo dalis yra skirta literatūros apžvalgai, skirtingų migracijos sąvokų atskleidimui bei vyraujančių šiuolaikinių migracijos tendencijų pristatymui. Antroji darbo dalis koncentruojasi į migracijos politikos tikslus ir sritis bei migracijos politikos priemones karo pabėgėlių srityje, kurios laikytinos viso darbo pagrindu. Taip pat, antrojoje darbo dalyje pristatoma karo pabėgėlio sąvoka, jos komplikotumas bei Lietuvoje galiojantys sąvokų susijusių su migracija, kaip laikinoji apsauga ar / ir karo pabėgėlis, apibrėžimai. Trečioji dalis skirta darbo metodikai bei empirinio tyrimo rezultatams pristatyti. Galiausiai, paskutinėje darbo dalyje, seka išvados ir pateikiamos rekomendacijos tolimesniems tyrimams, pristatomi tyrimo išvadų pagrįstumo trūkumai, tyrimo galimos klaidos.

1. Magistro darbo teorinė dalis

Šioje darbo dalyje bus pristatoma literatūrinė apžvalga bei teorinė dalis, kuri bus laikoma darbo pagrindu. Visų pirma, apžvelgiama migracijos samprata, jos atsiradimas akademinėje literatūroje. Antra, pateikiama aktuali statistika, migracijos priežastys, pagrindiniai su migracijos valdymo politika susiję pasirašyti paktai bei priimti dokumentai, taip pat vyraujančios šiuolaikinės migracijos tendencijos. Trečia, pagrindinis dėmesys sutelkiamas į migracijos politikos rūšis bei migracijos politikos priemones karo pabėgėlių srityje. Šie žingsniai yra reikalingi siekiant atsakyti į klausimą, kokia yra įgyvendinama Lietuvos migracijos politika karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos atžvilgiu. .

1.2. Migracijos samprata. Ką galima vadinti migrantu?

Antropologija, demografija, ekonomika, istorija, teisė, sociologija bei politologija – pagrindinės mokslo šakos analizuojančios migraciją skirtingais aspektais. Antropologija pagrindiniu tyrimo objektu laiko migrantų socialinius ryšius, tuo tarpu ekonomistai, koncentruojasi į ekonominius „traukos“ ir „stumties“ veiksnius, sociologai dėmesį nukreipia į visuomenės ir žmogiškojo kapitalo svarbą bei migrantų mobilumą, demografai tiria migracijos įtaką populiacijos dinamikai tikslo ir kilmės šalyse², galiausiai, politikos mokslai analizuoja migracijos integracijos procesus, migracijos kontrolę, jos reguliavimo mechanizmus ir saugumą t.y. migracijos poveikį tarptautiniams santykiams ir nacionaliniam saugumui (Brettell ir Hollifield, 2000, 194-232). Nepaisant to, jog migracijos procesai analizuojami skirtingomis priemonėmis, pastebima tarpdiscipliniškumo tendencija, kuri leidžia migracijos reiškinį tyrinėti nuodugniau, skirtingose perspektyvose (Žibas, 2010, 9-30).

Skirtinga migracijos samprata. Migracija tai sunkiai prognozuojamas reiškinys, kiekvienoje migrantus priimančioje šalyje ar visuomenėje sukuriantis skirtingus socialinius, demografinius ir politinius iššūkius (Žibas, 2010, 9-30), tad jos aktualumo kvestionavimas neabejotinas. Pati migracijos sąvoka yra tiek dinamiška, tiek kompleksiška. Bendro ir vienetinio sutarimo tarp mokslininkų, kaip apibrėžti migraciją nėra, todėl kyla nemažai akademinų diskusijų šioje srityje tyrimus atliekančių mokslininkų. Akademijoje galima rasti nemažai literatūros, kurioje migracija apibrėžiama skirtingai, įtraukiant vis naujus dėmenis, priklausomai nuo mokslininkų tyrinėjamų migracijos reiškinį gyvavimo laikotarpio ir regiono. Pavyzdžiui, socialinės mokslų teorijos pradininkas, prancūzų sociologas Emil Durheim, XIX a. pabaigoje atskleidė migracijos sampratą per josios poveikį visuomenės struktūroms bei asmeninei gerovei. Autorius nurodo, jog migracijos didėjimas tikslo šalyje yra tiesiogiai susijęs su socialinės dezintegracijos sutrikimu – išyra jau egzistuojantys socialiniai bendruomenių ryšiai bei tikslo šalies gyventojai linksta į saviizoliaciją (Smith, 2014, 113-115). Tuo tarpu ekonomistas, Nobelio premijos laureatas Gary S. Becker migraciją apibūdina kaip ekonominio augimo tikslo šalyje pasekmę. Jo sukurta žmogiškojo kapitalo teorija, siejama su migracija per tai, jog asmenys yra linkę investuoti į švietimą, tad racionalus žmogaus sprendimas yra migruoti į šalį, kurioje galėtų auginti savo žmogiškąjį kapitalą, ir taip didinant savo ekonominę gerovę (Becker, 1964, 1-3).

Migracijos žodis, anot visuotinės lietuvių enciklopedijos, kilęs iš lotyniškojo – *migratio*, reiškiančio valstybės, regiono, miesto arba kaimo gyventojų kėlimasis, kraustymasis į kitą vietovę.

² Tikslo šalis, dar kitaip vadinama paskirties ar imigracijos šalis suprantama kaip šalis, į kurią žmogus turi tikslą patekti, persikelti, siekia pradėti toje vietoje gyvenimą dėl darbo, šeimos susijungimo, ekonominių ar kitų priežasčių. Tuo tarpu, kilmės šalis suprantama, kaip ta vieta iš kurios asmuo nusprendžia migruoti.

Dažnu atveju, migracija žymi ilgų nuotolių bei didelių žmonių grupių persikėlimą ilgesniam laikui. Ji būdinga visiems žmonijos istorijos ir priešistorės laikotarpiams, kaip vienas esmingiausių evoliucijos veiksnių, šalia natūraliosios atrankos, mutacijos ar genetinių pokyčių (Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2024). Tuo tarpu, Europos Parlamento Tarybos reglamente „Dėl Bendrijos statistikos apie migraciją ir tarptautinę apsaugą“ teigiama, jo migracija yra veiksmas, kuomet asmuo, kurio ankstesnė gyvenamoji vieta buvo vienoje valstybėje narėje, perkelia savo nuolatinę vietą į kitos valstybės narės teritoriją laiko tarpui, kuris numatoma būsimas ne trumpesnis nei dvylika mėnesių (Europos Parlamentas, 2007). Lietuvos Respublikos (toliau – LR) vidaus reikalų ministerija siūlo migracijos apibrėžimą: „Migracija – žmonių judėjimas vienoje valstybėje ar kertant jos sienas“. Migracijos departamento rengiamuose „Migracijos metraščiuose“ į Lietuvą atvykstančių užsieniečių skaičių įtraukiami tie, kurie apsigyvena ilgesniam negu šešių mėnesių laikotarpiui, tačiau Lietuvos statistikos departamento rengiamuose „Demografijos metraščiuose“ sakoma, kad „rengiamas statistika apie asmenis, kurie išvyksta iš LR į kitą valstybę arba atvyksta iš LR iš kitos valstybės, ketindami gyventi naujoje gyvenamoje vietoje nuolat arba ne trumpiau kaip dvylika mėnesių (Žibas, 2010, 9-30).

Migraciją aiškinančios teorijos. Kaip ir migracijos sampratos, taip ir migracijos reiškinį aiškinančios vieningos teorijos akademiniam pasaulyje nėra (Fihel et al., 2006, 5-10). Migracijos teorijos migracijos procesą detaliai nagrinėja skirtingais pjūviais, didesnę svarbą suteikdamos skirtingiems aspektams (Naulickaitė ir Melnikas, 2024, 230–241). Analitiku teigimu, migracijos teorijas reiktų vertinti ne kaip viena kitos alternatyvas, bet kaip viena kitą papildančias.

Migracijos teorijų tyrimams būdingos *makro*, *mikro* ir *mezo* lygmenų analizė (Faist et. al, 1997, 193-195). Makro lygmuo identifikuoja politines, ekonomines, kultūrinės, demografinės ir ekologines aplinkybes. Mikro – analizė koncentruojasi į individualias vertybes bei siekį pagerinti ekonominę gerovę ir socialinį statusą. Galiausiai, mezo – tai kolektyviniai socialiniai ryšiai, sudaromi migrantų, jų draugų šeimos ir giminių, taip pat tarpininkų ir potencialių migrantų esančių kilmės šalyje. Šiuo atveju socialinių ryšių ar tinklų rezultatas yra pats save generuojantis migracijos procesas (Karaša ir Čiegis, 2020, 31-40).

Atsižvelgiant į įvardintus tris migracijos analizės pjūvius, mokslininkai Brettell ir Hollifield, išskiria migracijos aiškinančias teorijas, kurios bendrai gali būti skirstomos į ekonomines ir socialines. Ekonominės teorijos, bendruoju požiūriu, pabrėžia stūmimo ir traukos, o socialinės – transnacionalizmo ir socialinių tinklų sanglaudos svarbą (Brettell ir Hollifield, 2000, 194-232). Pažymima, kad šios teorijos glaudžiai tarpusavyje susiję, todėl tikslinga nagrinėjant migracijos lauką atsižvelgti į šių teorijų kompleksiskumą.

Migracijos teorijoms, kurių analizės objektas – tarptautinės migracijos pradžia bei migraciją sukeltantys veiksniai, galima priskirti ekonomines: neoklasikinę migracijos, dviejų darbo rinkų bei

socialines: migracijos tinklo, migracijos sistemų bei pasaulio sistemų teorijas. Neoklasikinė ekonomikos teorija teigia, jog migraciją veikia „stumimo“ ir „traukos“ jėgos. Reikšmingiausiu makroekonominiu migracijos veiksniu šios teorijos šalininkai laiko darbo jėgos paklausos ir pasiūlos skirtumus tarptautinėse rinkose, dėl kurių skiriasi valstybių siūlomas darbo užmokestis. Tuo tarpu, teorijos pritaikymas mikro lygmeniu pažymi, jog kiekvienas asmuo pats priima sprendimą migruoti remdamasis individualia sąnaudų ir naudos analize. Kitaip tariant, jei nauda viršija sąnaudas, asmuo apsisprendžia migruoti (Kazlauskienė ir Rinkevičius, 2006, 42-49). Dviejų darbo rinkų teorija suteikia prielaidą, jog valstybėse egzistuoja dvi darbo rinkos, pirmoji tai didelės pajamas teikianti, išsilavinusiems vietos gyventojams skirta rinka, kita – pavojinga, žemas pajamas siūlanti darbo rinka, kurių vengia vietos gyventojai. Tokiu atveju, pastaroji, yra užpildoma migrantų. Dar viena, ekonominės krypties migraciją aiškinanti teorija – migracijos tinklo teorija. Ši, migracijos srautus, aiškina kaip save generuojantį veiksnių. Teigiama, jog migrantai yra tie, kurie informuoja apie darbo rinkos situaciją, įsidarbinimo, atlyginimo bei apgyvendinimo galimybes. Daroma prielaida, jog kylant migrantų skaičiui mažėja migracijos sąnaudos, pavyzdžiui, atsiranda ir pinga migracijos keliai (Massey et al., 1993, 431–466). Pasaulio sistemų teorija skelbia apie darbo jėgos judėjimą iš periferijos į centrą, periferija laikomi augantys ir besivystantys silpnesnės ekonomikos regionai, o centru laikomos kapitalistinės ar poindustrinės valstybės (Karaša ir Čiegis, 2020, 31-40).

Sociologinės migracijos teorijos asmenį laiko socialine būtybe, kurio sprendimą keisti gyvenamąją vietą bei darbą veikia išoriniai veiksniai. Pažymima, kad šiame procese reikšmingos yra ir formalios bei neformalios organizacijos, giminių ir draugų socialinis ratas. Šie padeda greičiau susirasti gyvenamąją vietą, darbovietę, taip pat palengvina kultūrinę adaptaciją (Sipavičienė, 2006, 42). Migracijos sistemų teorija makro struktūromis laiko institucinius veiksnius, kuomet mikro struktūros apibrėžiamos kaip pačių migrantų įsitikinimai, praktika ir jau egzistuojantys tinklai. Pastarieji priskiriami veiksniams, skatinantiems migracijos atsiradimą (Castles ir Miller, 2003, 25-53).

Nepaisant to, jog migracijos, kaip žmonių judėjimo reiškinių, tyrinėjimas akademinėje literatūroje pradėtas dar antikoje, o pirmieji istoriniai įrašai apie migraciją rašytiniuose šaltiniuose sutinkami jau senovės Egipte, Babilone, antikinėje Graikijoje bei Romos imperijoje. Mokslininkų C. Harzig ir D. Hoerder teigimu, pati žmonijos istorija kartu yra ir migracijos istorija. Anot jų, nėra pirminių istorinių šaltinių, kuriuose atskleidžiama kaip susikuria imperijos ar tautos, todėl tikima, jog už visa to slepiasi migracija ir ją veikiančios priežastys (Harzig ir Hoerder, 2013, 577-579).

Pagrindiniai migracijos tipai. Migracijos mokslinis tyrinėjimas ir modernios migracijos studijos intensyviau pradėtos nagrinėti tik vėlesniais amžiais. Vienas pirmųjų, sistemingai tyrinėjęs migraciją, XIX a. pab., yra britų geografas E. G. Ravenstein. Jo tyrimai padeda suprasti, jog migracija yra paremta

geografiniu artumu bei laikinumu. Kitaip tariant, išskiriami vieni pirmųjų migracijų tipų, tad migracija gali būti *trumpalaikė* ir *ilgalaikė*, *tarptautinė* arba *vidinė*. Ravenstein darbai labiausiai telkiasi į trumpalaikės ir vidinės migracijos tipus. Šiam tipui priskiriami asmenys, kurie migruoja iš kaimo apylinkių į miestus, po kurio laiko sugrįždami į kilmės vietą. Tai mokslininkas sieja su darbo bei išsilavinimo didesnėmis galimybėmis miestuose (Ravenstein, 1885, 167-235). Armin ir Mattoo (2005) pažymi, jog gajus yra ir ilgalaikės migracijos tipas. Pastarąjį, dar kitaip vadinamą kaip nuolatinę migraciją, aiškina tuo, jog migrantai pasirinkę tam tikrą tikslo šalį, nėra linkę grįžti į kilmės vietą dėl rizikos gauti daug mažesnes nuolatinės pajamas. Aiškindamiesi tiek trumpalaikės, tiek nuolatinės migracijos pranašumus bei trūkumus, Amin ir Mattoo teigia, jog priimančios šalies požiūriu, nuolatinė migracija tikslo šaliai kelia daugiau socialinių, kultūrinių bei iššūkių nei trumpalaikė migracija. Trumpalaikė migracija yra pranašesnės tikslo šaliai, nes kilmės šalis tik tam tikram laiko tarpui patiria protų nutekėjimo reiškinį³. Šalia trumpalaikės ir ilgalaikės bei tarptautinės ir vidinės migracijos tipų, didžiulis dėmesys akademijoje sutelkiamas ir savanoriškos bei priverstinės migracijos tipams. Massey (1993) tvirtina, jog savanoriška migracija tai laisvas asmeninis pasirinkimas, kuomet asmuo racionaliai pasvėręs kilmės ir numatytos tikslo šalies galimybes, įsivertinęs galimybes vis tik pasirenka migruoti. Jo teigimu, savanorišką migraciją pasirinkę asmenys yra vedini tikslo šalių geresnio gyvenimo standartu bei platesne darbo pasiūla (Massey et al., 1993, 431–466). Visgi, šiame darbe pagrindinis dėmesys sutelkiamas į savanoriškai priešingą – priverstinės migracijos tipą. Pastaroji dažnai apibūdinama kaip situacija, kada asmenys yra priversti palikti savo gyvenamąją vietą dėl ekstremalių sąlygų, pavojų ar grėšiančio persekiojimo. Priverstinė migracija apibrėžiama per tarptautinius humanitarinius ir teisės aktus. 2020 m. Europos Parlamentas išnagrinėjo ir savo ruožtu paskelbė pagrindines priverstinės migracijos priežastis. Užsakyto tyrimo metu, išaiškėjo, jog svarbiausia priežastimi priverstinei migracijai atsirasti yra nuolatinis persekiojimas dėl rasinių, etninių, politinių ir kultūrinių priežasčių. Tokią migraciją sukelia vykstantys karai, ginkluotieji konfliktai. Šiuo atveju pabėgėliams grasina jų kilmės nacionalinės vyriausybės. Pastaraisiais metais užfiksuotas 400 tūkst. karo pabėgėlių skaičius Europos Sąjungoje (toliau – ES). Daugiau kaip ketvirtadalis prieglobsčio prašytojų atvyko iš karo nuniokotos Sirijos, Afganistano ir Venesuelos. Priverstų palikti savo namus migrantų skaičių sparčiai išaugino prasidėjusi Rusijos invazija į Ukrainos teritoriją. Priverstinė migracija siejama ir su demografiniais, ekonominiais veiksniais. Šie nulemia gyventojų skaičiaus valstybėse augimą, mažėjimą, senėjimą ar jaunėjimą, kas daro reikšmingą įtaką tiek šalies ekonomikai, tiek įsidarbinimo galimybėms. Tokia

³ Protų nutekėjimas, anot visuotinės lietuvių enciklopedijos, dar kitaip vadinamas smegenų nutekėjimu apibūdinamas kaip išsilavinusios ir aukštai kvalifikuotos darbo jėgos didelio masto emigracija.

priverstinė migracija susijusi su kilmės šalies nedarbo lygiu, darbuotojų teisėmis, gerų darbo sąlygų užtikrintumu, galiausiai – valstybės ekonomine būkle (Europos Parlamentas, 2020). Vis daugiau tyrimų migracijos srityje atsiranda ir dėl augančios priverstinės migracijos dėl klimato kaitos. Šylantis klimatas dažnai skatina asmenis palikti savo kilmės šalis bandant apsisaugoti nuo stichinių nelaimių, tokių kaip uraganai, sausra, potvyniai ar žemės drebėjimai, arba gauti geresnę prieigą prie geriamojo vandens, maisto, elektros ir kt.

Apibendrinant, migracijos sąvoka yra daugialypė, todėl akademinė literatūra migraciją apibrėžia skirtingai. Tačiau galime pastebėti, kad viena autorių grupė priskiriama migracijos kaip ilgalaikio arba trumpalaikio reiškinio perspektyvai, antra, išskiria du svarbiausius migracijos tipus – priverstinę ir savanorišką, trečia pabrėžia migracijos būtinybę ir svarbą šalies ekonominiam, socialiniam gerbūviui, ketvirta migraciją mato kaip grėsmę šalių saugumui, penkta supaprastina migracijos reiškinį pabrėždama, jog tai žmonės istoriškai migruoja jau seniai ir tai ateityje darys dar aktyviau, todėl migracija turėtų būti suvokiama kaip natūrali gyvenimo dalis. Kadangi vieningo migracijos apibrėžimo akademinėje literatūroje nėra, o migracijos reiškinys kelia iššūkių tiek migrantus priimančioms, tiek jų netenkančioms kilmės šalims ir jų formuojamai politikai, tai tik parodo, kad šią temą būtina nagrinėti toliau.

1.3. Šiuolaikinės migracijos tendencijos

Migracija tai sudėtingas reiškinys, kurį lemia įvairūs šalutiniai veiksniai, formuojantys asmenų sprendimus migruoti iš vienos gyvenamosios vietos į kitą. Nesvarbu, ar tai būtų migracija šalies viduje, ar peržengiant tarptautines sienas, dažnu atveju migracija yra nulemta ekonominių, socialinių, politinių ir aplinkos veiksnių. Nepaisant to, jog migracija, kaip mokslo objektas atsirado kiek vėliau, šiandien atsiranda daug mokslinių tyrimų, kuriasi organizacijų ir institucijų, kurios specializuojasi būtent migracijos tyrimuose ir migracijos proceso valdyme, įskaitant ir Jungtinių Tautų tarptautinės migracijos organizaciją (toliau – IOM) bei JTPA, kurios sprendžia migrantų ir / ar pabėgėlių klausimus globaliu mastu.

Dar 2022 m. IOM atliktoje analizėje, skelbiama, jog šiuo metu 3,6 proc. (281 mln. asmenų) visos pasaulio populiacijos sudaro migravę asmenys, iš jų – 135 mln. moterys ir 146 mln. vyrai. Be to, numatoma ryški migracijos didėjimo tendencija ateityje (IOM, 2020), todėl skirtingų migracijos motyvacijų ir priežasčių supratimas yra būtinas norint suprasti migracijos dinamiką, jos pasekmes tiek

pavieniams asmenis, tiek bendruomenėms, spręsti su migracija keliamus iššūkius priimančių šalių saugiai politinei sistemai egzistuoti.

Pagrindinės šiuolaikinės migracijos priežastys. Kaip rodo migracijos srities tyrimai, ekonominės, socialinės, religinės, kultūrinės bei politinės priežastys yra pagrindiniai migracijos srautus veikiantys veiksniai. Galima pastebėti, jog ekonominis migracijos tyrimų laukas yra plačiausiai išanalizuotas. Dažnu atveju, analizuojant migracijos priežastis matomas literatūroje, pagrindinė josios priežastis siejama su ekonominėmis galimybėmis. Migracija auga kartu su asmenų geresnio įsidarbinimo, didesnio atlyginimo bei geresnio gyvenimo paieška. Kita šiuolaikinė migracijos tendencija susijusi su politiniu valdymu šalyje. Emigraciją skatina nepasitenkinimas valdžios struktūromis, korupcija, teisinės valstybės nebuvimas ar ribojamos žmogaus teisės. Žmonės linkę ieškoti skaidresnių, atsakingesnių ir demokratiškesnių visuomenių svetur. Pastebima ir tai, kad aplinkos veiksniai bei stichinės nelaimės tampa vis didesne paskata žmonėms ieškoti saugesnio prieglobsčio gyvenimui. Socialiniai ir kultūriniai veiksniai taip pat daro įtaką migracijos srautams. Norėdami būti arčiau bendruomenių, turinčių panašią kultūrinę, religinę ar kalbinę aplinką, norėdami išvengti socialinės diskriminacijos, stigmatos, kultūrinių apribojimų savo gimtojoje šalyje. Sveikatos priežiūra: prieiga prie kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų, įskaitant gydymą ir specializuotą priežiūrą. Švietimas: noras įgyti tarptautiniu lygmeniu pripažįstamą aukštąjį išsilavinimą, arba siekti kokybiško išsilavinimo savo artimiesiems. Pavyzdžiui, norima įgyti specifinius specializuotus mokymus ar akademinės programas, kurių nėra šalyje. Noras gyventi šalia artimųjų: tam kad gyventų su jau išvykusiais šeimos nariais, jog vėl galėtų vesti bendrą buitį su sutuoktiniais, tėvais ar vaikais. Šeimos ryšiai ir troškimas būti kartu gali paskatinti migraciją. Politinis stabilumas ir saugumas: karai, ginkluoti konfliktai, politinis nestabilumas, religinis ir politinis persekiojimas, rasinė ir tautinė diskriminacija, priverstinis gyventojų iškeldinimas kitur, nuolatinis badas ir maisto trūkumas gali priversti žmonės bėgti ir ieškoti saugumo kitur. Po šia kategorija dažniausiai patenka pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai, kurie migracijos kelią rinkosi dėl tiesioginės grėsmės savo gyvybei ir/ar būtinybės išgyventi (Europos Parlamentas, 2020).

Aktualiausi su migracija susiję dokumentai. Analizuojant šiuolaikines migracijos tendencijas, negalima nepaminėti 2016 m. rugsėjo 19 d. įvykusio proveržio, kuomet valstybių ir vyriausybių vadovai pirmą kartą pasaulyje susitiko Jungtinių Tautų generalinėje asamblėjoje su tikslu aptarti migracijos ir pabėgėlių klausimus. Susitikimo metu, vienbalsiai priimta Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų. Niujorko deklaracija tapo išskirtinai svarbi politinė deklaracija, kuria siekiama pagerinti tarptautinės bendruomenės atsaką į didelio masto pabėgėlių ir migrantų judėjimą, taip pat užsitęsusias pabėgėlių padėties problemas. Toks, pasaulinio tipo, susitarimas, buvo pirmasis sutarimas, apimantis skirtingas tarptautinio judėjimo dimensijas. Niujorko deklaracijoje nustatyta visapusiška reagavimo į

pabėgėlius sistema, pagal kurią numatyti konkretūs veiksmai, kurių reikia imtis siekiant sumažinti priimančiųjų šalių patiriamą spaudimą, padidinti pabėgėlių savarankiškumą, suteikti daugiau galimybių naudotis trečiųjų šalių siūlomomis priemonėmis ir gerinti sąlygas kilmės šalyse tam, kad būtų užtikrintas saugus ir orus sugrįžimas. Atsižvelgiant į šiuos keturis pagrindinius išsikeltus tikslus, 2018 m. gruodžio 17 d. Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja patvirtino Pasaulinį susitarimą dėl pabėgėlių (JTPA, 2018). Pastarasis, grindžiamas tiek Niujorko deklaracijos tekstu, tiek Jungtinių Tautų 1951 m. priimta Pabėgėlių konvencija, pirmiausia, skelbia, jog šalims būtina dalintis našta ir atsakomybe už pabėgėlių priėmimą ir paramą tarpusavyje. Antra, pasaulinio susitarimo dėl pabėgėlių dėka sukurta visapusiško reagavimo į pabėgėlius sistema (angl. *Comprehensive Refugee Response Framework*) (toliau – CRRF, 2018), kuri apima šiuos elementus:

- **Skirtingų suinteresuotų šalių dalyvavimą.** CRRF skatina plataus spektro suinteresuotų šalių įsitraukimą, įskaitant vyriausybes, tarptautines organizacijas, pilietinę visuomenę, privatų sektorių sprendžiant masinį pabėgėlių judėjimą efektyviau. Pasirašytame Pasauliniame susitarime dėl pabėgėlių, didžiulis dėmesys skiriamas ne tik nacionalinėms vyriausybėms, tačiau ir vietos valdžios institucijoms, bendruomenėms, pavienių asmenų įsitraukimui ieškant ilgalaikių pabėgėlių iššūkių sprendimų.
- **Ankstyva parama.** CRRF pabrėžia, jog itin reikšminga teikti paramą šalims, priimančioms didelį skaičių pabėgėlių, siekiant šioms šalims padėti atliepti visus tiek pabėgėlių, tiek priimančių bendruomenių poreikius.
- **Tvarūs ir ilgalaikiai sprendimai.** CRRF skelbiama apie dėmesio kreipimą į pagrindinių priverstinio perkėlimo ar migracijos priežasčių šalinimą, skatinant taiką, palaikant stabilumą bei vystymąsi kilmės šalyse. Minima ir tai, jog reikalinga parama pabėgėlių integracijai tikslo šalyje bei palankesnių politinių taisyklių ar sąlygų sudarymas tokiems asmenims savanoriškai, saugiai bei oriai grįžti į kilmės vietą.
- **Duomenimis ir įrodymais pagrįsti metodai.** Pasaulinis susitarimas dėl pabėgėlių pažymi duomenų rinkos bei analizės svarbą tam, kad jais kliaunantis būtų priimami pagrįsti sprendimai, be kita ko, užtikrinti įrodymais grindžiami atsakomieji veiksmai į migrantų keliančius iššūkius (JTPA, 2018).

Trečia, Pasauliniame susitarime dėl pabėgėlių (2018) dėmesys nukreiptas į humanitarinį ir vystomąjį bendradarbiavimą, pabrėžiama glaudesnė bendradarbiavimo svarba siekiant atliepti pabėgėlių ir priimančiųjų bendruomenių poreikius. Galiausiai, pažymima pagalbos ir apsaugos suteikimo reikšmė ginant pabėgėlių teises, užtikrinant jų apsaugą, įskaitant efektyvios socialinės politikos įsitraukimą – švietimą, socialines paslaugas, sveikatos priežiūrą.

Nepaisant to, jog Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų bei Pasaulinis susitarimas dėl pabėgėlių teisiškai nėra privalomi ir nenumato teisinių įsipareigojimų šalims įgyvendinti konkrečius veiksmus, tačiau tai tarnauja kaip pamatinis bendradarbiavimo dokumentas, į kurį atsižvelgiama, skatinant valstybės bendradarbiauti sprendžiant pabėgėlių bei migrantų mobilumo iššūkius politikoje (JTPA, 2018).

Lietuva ir Europos Sąjunga. Lietuvoje pagrindiniai su migracijos politika pabėgėlių srityje susiję dokumentai buvo priimti Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Konvencija dėl pabėgėlių statuso, remiantis Jungtinių tautų rezoliucija, įstatymiškai priimta ir įsigaliojo 1997 m., joje atliepiamos Jungtinių tautų pagrindinės priimtos konvencijos dėl pabėgėlių statuso idėjos (LR Seimas, 1997). Reikšmingiausias migracijos politikos rėmuose teisinis dokumentas, apibrėžiantis migrantų situaciją Lietuvoje, yra įstatymas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ priimtas 2004 m.. Tuo tarpu, Europos Sąjungoje, susiduriant su migracijos keliamais iššūkiais, visos šalys priėmė 2024 m. gegužės 14 d. vadinamąjį ES migracijos ir prieglobsčio paktą, kuriuo reformuojama ES migracijos ir prieglobsčio valdymo teisinė sistema. Kartu su šiuo dokumentu nustatomos taisyklės, padedančios tvarkingai vykdyti atvykimą, sukuriančios veiksmingas ir vienodas šalių procedūras priimant migrantus bei užtikrina sąžiningą naštos pasidalijimą tarp valstybių narių (Europos Vadovų Taryba, 2024).

Apibendrinant, asmenų, migruojančių dėl klimato kaitos, karinių ar ginkluotų konfliktų, politinio ar religinio persekiojimo, tautinės ar rasinės diskriminacijos persekiojimo tendencija linkusi augti. Tai pagrindžia, skirtingų migracijos aspektų nagrinėjimo svarbą tam, kad migracijos srautų valdymas būtų efektyvesnis, o migrantams užtikrintas orus bei saugus migracijos procesas, taip pat sklandi integracija tikslo šalyse. Vis dėlto džiugina ir viešojoje erdvėje pastebimas pozityvus šalių bendradarbiavimas siekiant efektyviai išspręsti galimas ateities pabėgėlių krizes.

1.4. Migracijos politikos tikslai ir sritys

Migracijos politika yra plačiai vartojamas, tačiau ne visais atvejais aiškiai apibrėžiamas terminas. Pirmiausia, tokia politikos kryptis apibrėžia valstybės ar tarptautinių organizacijų požiūrį bei veiksmus, susijusius su migracija. Ši politika apima tokias sritis kaip: teisinę, socialinę integraciją ir gerbūvį, ekonominę integraciją, saugumą. Visos šios sritys peržiūrimos tam, kad būtų orientuotos į sklandų migracijos srautų valdymą. Migracijos politiką įgyvendina kiekviena šalis, nustato taisykles ir procedūras susijusias su imigracija (priėmimu į tikslo šalį) ir emigraciją (išvykimu iš kilmės šalies), prieglobsčio prašymų, pabėgėlių apsaugos ir integracijos įgyvendinimu. Dauguma valstybių yra

ratifikavusios tarptautinės reikšmės dokumentus, kurie nubrėžia gaires atskirų šalių migracijos politikos priemonėms – Pabėgėlių konvencija, Pasaulinis susitarimas dėl pabėgėlių, Niujorko deklaracija ir kt. (Konvencija dėl pabėgėlio statuso, 1997; Niujorko deklaracija migrantams ir pabėgėliams, 2016; Pabėgėlių konvencija, 1951).

Vienas naujaušią migracijos politikos apibrėžimų literatūroje yra 2015-aisiais metais pateiktas mokslininkų Bjerre, Helbling, Römer, Zobel. Pastarieji migracijos politiką identifikuoja kaip vyriausybės pareiškimą apie tai, ką ji ketina ar neketina daryti įskaitant įstatymus, taisykles, sprendimus ar įsakymus, susijusius su šalyje gyvenančių užsienio piliečių atranka, priėmimu, integravimu ar deportacija (Bjerre et. al., 2015, 555-600). Tuo tarpu IOM nurodo, jog migracijos politika tai teisės ir politikos rinkinys, darantis įtaką žmonių judėjimui pradedant kelionėmis baigiant laikino judumo, imigracijos, emigracijos, pilietybės, darbo rinkų, ekonominio ir socialinio vystymosi, pramonės prekybos, socialinės sanglaudos, socialinių paslaugų, sveikatos apsaugos, švietimo, teisėsaugos, užsienio politikos, prekybos bei humanitarinių klausimų politika (IOM, 2022).

Galima matyti, jog migracijos politika apibrėžimas itin išsamus ir kėblus, o migracijos politika reikalauja pasverti tiek teisinius, tiek ekonominius ir moralinius aspektus. Kitais atvejais, migracijos politikos apibrėžimas neretai susijęs su vykdomu reguliavimu, ribojimu bei kontrole.

Migracijos politikos tikslai. Pagrindiniai migracijos politikos tikslai yra glaudžiai susiję su socialinės politikos tikslais. Migracijos politika siekiama tinkamai suvaldyti asmenų judėjimą taip, jog jis skatintų socialinę įtrauktį ir apsaugotų žmogaus teises. Pagrindiniai migracijos politikos tikslai apima įvairiapusį požiūrį į žmonių mobilumą, siekiant spręsti ekonominius, socialinius ir humanitarinius klausimus. Diegiama migracijos politika siekiama skatinti ekonomikos plėtrą, įtvirtinti migrantams socialinę integraciją/plėtrą, teikti humanitarinę apsaugą, siekti užtikrinti nacionalinį saugumą (Tarptautinis migracijos politikos plėtros centras, 2016). IOM (2024) teigia, jog matomos pasaulinės migracijos realijos ir keliami iššūkiai reiškia, jog migracijos politikos taikymo sritis yra labai plati. Pažymima, jog valstybės migraciją išgyvena skirtingai, todėl politikos įgyvendinimas priklauso nuo nacionalinių šalies aplinkybių. Dėl daugybės migraciją skatinančių ar stabdančių veiksnių ir jų sąsajų su kitomis nacionalinėmis politikos sritimis, IOM teigimu, būtina imtis tokios politikos priemonių, kurios atlieptų platų migracijos poreikį bei interesų spektrą. Organizacija įvardija, jog migracijos politika tapati nacionaliniai politikai. Pavyzdžiui, ekonominio augimo skatinimo atveju, migracijos politika reguliuoja atvykstančių bei išvykstančių migrantų teises arba palengvina socialinę politiką – šeimos susijungimo atveju. Kitas pavyzdys – migracijos politika gali reikalauti sinergijos su kitomis politikos sritimis tokiomis kaip švietimo politika, kurioje būtų atsižvelgiama į migrantų vaikus iš įvairių kalbinių aplinkų; socialinės paslaugos – užtikrinama pagalba pažeidžiamiems pabėgėliams ar prekybos žmonėmis aukoms;

mokymo ir darbo rinkos strategijos, kuriomis siekiama atgrasyti nuo nepageidaujamos kvalifikuotų piliečių emigracijos. *Summa summarum*, IOM teigia, jog migracijos politika turi siekti šių pagrindinių tikslų:

- *Palengvinti migraciją*, kuriai priskiriama darbo jėgos, studentų ir šeimos susijungimo migracija.
- *Reguluoti migraciją*, kuri apima sienų valdymo politiką, neteisėtą žmonių gabenimą bei prekybą žmonėmis, prieglobsčio suteikimą.
- *Optimizuoti migraciją*, kuriai priklauso pagrindinės socialinės politikos sritys – integracijos priemonės, sveikatos apsaugos ir švietimo paslaugų prieinamumas, veiksminga piniginių perlaidų strategija bei migrantų socialinių tikslų palaikymas. (Tarptautinė migracijos organizacija, 2024)

Migracijos politikos sritys. Pirmiausia, migracijos politiką galima vertinti iš kilmės šalių, tranzito šalių ir paskirties šalių perspektyvos. Yra žinoma, kad dauguma pasaulio šalių šiandien apima visas šias perspektyvas, todėl dauguma pasaulio šalių šiandien yra kilmės šalys, tranzito šalys ir paskirties šalys, net jei jos save labiau laiko priskiria vienai kryptčiai, nei kitai. Pasak mokslų daktarės M. Siegel (2013), pagrindinės migracijos politikos sritys geriausiai apibrėžiamos per migracijos ciklą. Jos teigimu, pagrindinės migracijos politikos sritys yra viena kitą papildančios ir sudarančios migracijos ciklą ratu:

Pav. 1 Pagrindinių migracijos politikos sričių ciklas (sudaryta darbo autorės)

Tyrimuose pabrėžiama, jog apimant pagrindines penkias sritis migracijos politikoje svarbu vyriausybės atsižvelgimas į tai, kaip su migracija nesusijusios politikos sritys daro įtaką migracijai (Siegel et al., 2013, 655-660).

Anot mokslininkų Marc R. Rosenblum ir Wayne A. Cornelius (2005), pagrindinės migracijos politikos dimensijos yra trys: ekonomika, kultūra ir tarptautiniai santykiai. Savo knygoje „Immigration and politics“ jie mini, jog ekonominiu požiūriu migracijos politika nustato, kiek asmenų gali atvykti ir dalyvauti tikslo šalies darbo rinkoje, apibrėžiamas limituotų vizų išdavimo kriterijus, atvykusių imigrantų darbuotojų darbo sąlygas bei imigrantų darbuotojų prieigą prie socialinių paslaugų. Ekonominiu požiūriu, svarbiausiu klausimu yra laikoma, kaip padidinti grynąją migracijos naudą. Mokslininkai iškelia ir problematiką sakydami, jog imigracija didina nelygybę vietos gyventojams, kuomet migruojama į silpnesnes ekonomikas turinčias šalis. Kultūriniu požiūriu, imigracijos politiką apibrėžti kiek sunkiau nei ekonominiu, nes šį liečia sąveiką tarp migrantų ir tikslo šalies vietos gyventojų, jų tautinio identiteto. Autoriai mano, jog kultūriniu požiūriu migracijos politika priklauso nuo imigrantų religijos, rasinės bei etninės grupės. Svarbus dėmesys kreipiamas ir į tai, kokia yra tikslo šalies gyventojų sociokultūrinė įvairovė ir istorinė perspektyva, ar tikslo šalis visuomet buvo homogeninė ar vyravo multikultūralizmas. Teigiama, jog sėkminga migrantų integracija gali būti pasiekama tik tada, jei imigrantai asimiliuojasi su jau tikslo šalyje vyraujančia kultūra, išmoksta vietinę vyraujančią kalbą, todėl labai svarbu šalims priimančioms migrantus priimti palankius politinius sprendimus orientuotinus į reintegraciją. Nepaisant to, jog migracijos politika minėtais ekonominiu ir kultūriniu požiūriais turi didesnę poveikį ir aktualumą vietos lygmeniu, jie neišvengiamai atsiduria ir tarptautinės bendruomenės darbotvarkėje. Pirmasis klausimas, kurį užduoda autoriai skirtas migracijos poveikio ir nacionalinio saugumo tarpusavio ryšio aptarimui. Pateikiamas pavyzdys, kaip Jungtinės Amerikos Valstijos (JAV) riboja radikalaus islamo patekimą į šalies vidų tam, kad nebūtų pakenkta saugumui, sukelta grėsmė JAV piliečiams. Autoriai pažymi, jog labai svarbu atkreipti dėmesį ir pritraukti tokius migrantus, kurie, atvirkščiai, sustiprintų valstybės saugumą ir būtų itin kvalifikuoti šioje srityje. Be to, tarptautiniu lygmeniu migracijos politika gali kelti ir diplomatinių dilemų. Pavyzdžiui, vis dar gajus išlieka klausimas, ar leidimas patekti į tikslo šalies rinką sukelia paramą besivystančiai šaliai ir stiprina tarpvalstybinius ryšius su kilmės šalimi, o galbūt atvirkščiai – sugriežtintas imigrantų srautų valdymas komplikuoja užmezgtą ryšį (Rosenblum ir Wayne, 2005, 99-119).

Migracijos politikos rūšys. Anot migracijos ekspertės, migracijos studijų skyriaus Maastrichto universiteto vadovės Melissa Siegel (2023) tyrimų, pagrindinės migracijos politikos rūšys yra apimančios sienų kontrolę (angl. *border and land control*), prekybą žmonėmis (angl. *human trafficking*), vidaus migracijos taisykles, migracijos valdymo kontrolę ir bendradarbiavimą bei imigracija ir emigracija. Plačiau apie kiekvieną:

Sienu kontrolė tai migracijos politikos rūšis, apimanti sienų (patekimo į šalį prasme) valdymą, priežiūrą, teisiškai pagrįsti kontrolės mechanizmai, dokumentų identifikavimas, perdavimas bei bendradarbiavimas su muitinės institucijomis nustatančiomis integruoto sienų valdymo tikslus.

Pastaraisiais metais *prekyba žmonėmis*, kaip priverstinės migracijos rūšis, sulaukė didelio dėmesio ir naujų migracijos politikos priemonių. Aiškiau apibrėžtos kovos su prekyba žmonėmis priemonės, prekybos žmonėmis aukų apsaugos procedūros, įskaitant ne tik prekybą žmonėmis dėl seksualinio išnaudojimo, bet ir kitas, pavyzdžiui, išnaudojimą darbo rinkoje, prevencines priemones.

Vidinę migracijos politiką sudarytą iš asmenų perkėlimo šalies viduje, įskaitant šių asmenų apsaugą, ilgalaikius sprendimus, paslaugas, atliekamą poveikio analizę susijusia su perkeltais asmenimis. Kita vidinės migracijos politikos dalis atskleidžiama per urbanizaciją, būtent ši politika susijusi su miestų planavimu, darbo rinkos pokyčiais juose. Trečiasis laukas vidaus migracijos politikoje susijęs su aplinkos veiksniais, kurie nulemia vidaus migraciją. Be to, analizuojama priešlaikinį perspėjimą, kaip apsaugą. Šiuo atveju politika grindžiama aplinkos tyrimais, pavyzdžiui, klimato kaita bei žemės ūkio sektoriaus pokyčiais ir jų poveikiu migracijos srautams.

Koordinavimas ir bendradarbiavimas migracijos valdymo srityje – politikos prioritetu laikomas vieningos migracijos registrų duomenų bazės sukūrimas, statistinės informacijos rinkimas, dokumentavimas, bendradarbiavimas tarp skirtingų departamentų bei institucijų. Taip pat matomas informacinės medžiagos priemonės, kampanijos, kurios naudojamos migracijos politikos efektyvinimui, koordinavimą teikiant informaciją.

Imigracija ir emigracija – laikoma pagrindiniu migracijos politikos tipu. Imigracijos politika apima užsieniečių atvykimą, buvimą ir gyvenimą, nustatomas vizų ir laikino gyvenimo dokumentų išdavimo sąlygas, atvykimo šeimos susijungimo, darbo, studijų, verslo ar investicijų pagrindu. Diegiama teisėto tikslo šalyje buvimo kontrolė. Šiuo požiūriu migracijos politika labai glaudžiai susijusi su socialine politika, kuomet kuriama politika dėl kalbos, būsto prieigos, kultūrinės bei socialinės integracijos. Konkrečiai – darbo imigracija susijusi su reglamentuotomis taisyklėmis į šalies darbo rinką, pavyzdžiui, suteikiamų kvotų skaičius, darbo rinkų analizė, nubrėžiamos darbdavių pareigos ir atsakomybės, specialių laikinų ar ilgalaikių darbo suteikimo politika, kuriamos taisyklės įtvirtinančios užsieniečių ir vietos darbuotojų vienodą požiūrį. Taip pat šiai kategorijai priskiriama ir dvišaliai susitarimai tarp šalių dėl apykaitinės migracijos.

Imigracijos politika apibrėžia ir politiką susijusią su neteisėta migracija ir priemonėmis josios užkardymui arba legalizavimo procesais. Čia dažnai atsiranda teisinis reguliavimas susijęs su pabėgėlio statuso, papildomos ar laikinos apsaugos suteikimu, pabėgėlių integracija. Susijusi su užsieniečių išsiuntimo politika, kuri gali būti savanoriška arba padedamoji (angl. *voluntary return*, *voluntary*

repatriation) sugrįžti, apibrėžiamas priverstinis sugrįžimas, deportacija, politika susijusi su kelionėmis, ryšiais, bendradarbiavimu tarp šalių ambasadų ar konsulų. Ši politika taip pat apjungia ir antrąjį kartą sugrįžtančiąją politiką, pasirašytus memorandumus. Kitu atveju emigracija susijusi su asmenimis, kurie išvyko iš kilmės šalies, darbo jėgos emigracijos politikos, kuria siekiama mažinti neigiamą protų nutekėjimo poveikį, yra politikos sričių, kurios aiškiai apibrėžia aukštos kvalifikacijos darbuotojų migraciją, taip pat matoma politika su užimtumu užsienyje skatinimu, kontroliuojama įdarbinimo agentūrų veikla, vykdoma darbo jėgos išnaudojimo prevencija.

Verta paminėti ir tai, jog emigracijos politikos sritis apima ir paslaugas bei pagalbą piliečiams užsienyje, pavyzdžiui, konsulines ir diplomatinės pagaldas, politika susijusi su dviguba pilietybe. Valstybių dėmesys dažnai nukreipiamas ir į piliečių grįžimo skatinimą, Pavyzdžiui, skiriamas atskiras finansavimas ir kuriami vyriausybiniai projektai skirti stiprinti ryšį su savo piliečių diaspora, imamas nacionalinį identitetą puoselėjančių veiklų, renginių ir susitikimų organizavimo, taip pat kuriama politika, kuria bandoma pritraukti diasporos investicijas ir palengvinti pinigų perlaidas, pažymima, jog diasporų politika neretai apibrėžiama, kaip vyriausybės bandymas sutelkti dėmesį ir daryti įtaką kilmės šalių vystymuisi.

Dar viena rūšis – užsienio piliečių grąžinimas į kilmės šalį, bei šiam klausimui spręsti kuriami teisiniai mechanizmai, kuriais remiama grįžtančių piliečių reintegracija, teikiama fizinė (pavyzdžiui, palydėjimas į skrydžius, skrydžiu ir grįžimo organizavimas) ir finansinė parama (perkami skrydžio į kilmės šalį bilietai, suteikiama suma išsinuomoti būstą sugrįžus į kilmės šalį) (IOM, 2024).

Nepaisant to, jog egzistuoja skirtingos migracijos politikos priemonės šiame darbe sąmoningai pagrindinis dėmesys bus kreipiamas į Lietuvos imigracijos iš Sirijos ir Ukrainos politikos kūrimą ir vykdymą.

Apibendrinant, migracijos politika – tai plati sąvoka, apimanti tiek ekonominę, tiek kultūrinę, tiek socialinę sritis. Migracijos politikos priemonės neretai persipina: vienu metu labiau telkiamasi į nacionalinę, kitu – į tarptautinę politiką siekiant suvaldyti migracijos mastus. Visgi šiame darbe labiausiai kreipiamas dėmesys į imigraciją ir jos politikos pokyčius nuo karo Ukrainoje bei Sirijoje pradžios.

1.5. Migracijos politikos priemonės karo pabėgėlių srityje

Karo (ir net tik) pabėgėliai. JTPA skelbia, jog „karo pabėgėlis“ slepiasi po pabėgėlių kategorijos sąvoka, kuri apibrėžiama tarptautinės teisės rėmuose 1951 m. Pabėgėlių konvencijoje – pabėgėliu laikomas asmuo, kuris „dėl pagrįstos baimės būti persekiojamas dėl rasės, religijos, tautybės,

priklausymo tam tikrai socialinei grupei ar politinėms pažiūroms yra už savo pilietybės šalies ribų ir negali arba, dėl tokios baimės, nenori pasinaudoti tos šalies apsauga“ (Konvencija dėl pabėgėlių, 1951). Tad pažymėtina, jog karo pabėgėlis tai ne teisinė kategorija, tačiau visuotinai vartotinas terminas.

Lietuvos įstatymuose pabėgėlis yra toks asmuo, kuriam valstybė tokį statusą suteikia. Pavyzdžiui, 2021 m. vasarą į Lietuvą plūstelėjo neteisėtai, ne tam skirtose vietose, neturintys vizų ar leidimo būti Lietuvos teritorijoje užsieniečiai, kitaip vadinami nelegalūs migrantai. Prieglobsčio prašymus pateikę tokie žmonės tapo prieglobsčio prašytojais, o pabėgėliais jie pradkami laikyti tik patenkinus jų prašymus ir valstybei oficialiai suteikus prieglobsčio statusą. Pabėgėlio statusą įgijęs asmuo, kartu įgyja ir daugeli kitų piliečiams suteiktų teisių, kaip antai, gali laisvai judėti po šalies teritoriją, Šengeno erdvę, turi teisę dirbti, mokytis, vienintelė išimtis netaikoma – visuotinis balsavimas šalies politiniuose rinkimuose.

Pasak Vilniaus regiono apylinkės teismo pirmininko pavaduotojo Mindaugo Povilansko, nuo karo bėgančių asmenų padėtis yra kitokia. Jo teigimu, šalyje vykstant karui ir esant humanitarinei krizei, nuo tokios situacijos bėgantys ir į Lietuvą atvykstantys nėra laikomi nelegaliais migrantais, nes siena kertama yra teisėtai. Šiuo atveju, Lietuvoje jie gali būti tris mėnesius, išimtis taikoma jei dėl humanitarinių priežasčių tokie asmenys negali grįžti į savo valstybę, jiems metams išduodamas leidimas gyventi Lietuvoje su galimybe dirbti bei laisvai judėti (Povilankas, 2022).

Migracijos politikos priemonės karo pabėgėlių srityje. Karo pabėgėlių migracijos politikos priemonės apima įvairius teisinius, administracinius ir humanitarinius veiksmus, skirtus apsaugoti asmenis bėgančius nuo kilmės šalyje vyraujančių konfliktų. Skirtingose šalyse migracijos politikos priemonės apimta šias sritis:

1) Prieglobsčio procedūros:

- *Prieglobsčio statuso nustatymas.* Nustatomas pabėgėlio statusas remiantis tarptautiniais dokumentais, įskaitant ir 1951 m. Pabėgėlių konvencija.
- *Vykdomas pagreitintas procesas.* Greitesnių procedūrų įgyvendinimas būtent asmenims atvykstančių iš šalių, kuriuose vyrauja konfliktai.

2) Laikinoji apsauga:

- *Laikinas apsaugos statusas.* Trumpalaikės apsaugos suteikimas be ilgų prieglobsčio procedūrų, taikomas masinės migracijos situacijose.
- *Saugių zonų bei koridorių nustatymas.* Teisine baze nustatomos saugios teritorijos konfliktų regionuose, suteikiant laikiną prieglobstį.

*Laikinoji apsauga*⁴. Anot Jungtinių tautų pabėgėlių organizacija, neretai, valstybės, kuomet susiduriama su staigiu masiniu imigracijos antplūdžiu, pavyzdžiui tai nutiko per konfliktus Jugoslavijoje XX a. dešimtojo dešimtmečio pradžioje, vėliau Kosove, ne išimtis ir Lietuva, kuomet įprastinės prieglobsčio sistemos buvo perpildytos, tad tokiomis aplinkybėmis pasirenkama migracijos politiką vykdyti labai greitai, įleidžiant asmenis į saugias šalis, jiems suteikiama laikinoji apsauga. Bet kokiu atveju JTPA pasisako už tai, jog laikina apsauga nebūtų pratęsta, tačiau praėjus pagrįstam laiko tarpui, šia apsauga besinaudojantiems žmonėms būtų suteikta teisė reikalauti pabėgėlio statuso – atstumtiesiems turėtų būti leista likti prieglobsčio šalyje, kol bus saugu sugrįžti į kilmės šalį (JTPA, 2024). Institucijoms, suteikus laikinąją apsaugą, asmenys įgyja teisę dirbti Lietuvoje, gauti medicininę pagalbą, nemokamai gyventi Vyriausybės nustatytose vietose, gauti socialines išmokas, nepilnamečiai turi teisę lankyti bendrojo ugdymo ar profesines mokyklas vykdančias bendrojo ugdymo programas (Povilanskas, 2022).

3) Humanitarinė pagalba:

- *Pagrindinių poreikių suteikimas*. Migracijos politikos priemonės užtikrina prieigą prie maisto, medicininės priežiūros per koordinuotas tarptautines organizacijas, tokias kaip UNHR, Raudonasis kryžius ar kitas nevyriausybinės organizacijas veikiančias konflikto šalyje.

4) Teisinė apsauga:

- *Ne(su)gražinimo (angl. non-refoulement) principas*. Šalyse laikomasi tarptautinės teisės principo, draudžiančio gražinti pabėgėlius į šalis, kuriose jiems gali grėsti persekiojimas.
- Suteikiama prieiga prie teisinių paslaugų tikslo šalyje, apsauga nuo galimo išnaudojimo.

5) Tarptautinis bendradarbiavimas:

- Priemonė nurodanti dalyvauti tarptautiniame bendradarbiavime, siekiant dalytis pabėgėlių apsaugos našta, įskaitant finansavimą bei tolygų išteklių dalijimąsi.

6) Sienų apsauga ir valdymas:

- Patekimo į saugias šalis kelių atidarymas. Tam, kad pabėgėliai galėtų saugiai patekti į tikslo šalis, išvengiant pavojų ar neteisėtų maršrutų.
- *Patikrinimas*. Įgyvendinti veiksmingus patikrinimo ir registracijos procesus pasienio punktuose, siekiant tiksliai identifikuoti karo pabėgėlius.

7) Gebėjimų stiprinimas:

- *Atsakingų pareigūnų mokymai*. Migracijos politikos priemonė nukreipta į pareigūnų mokymus, tam, kad jautriai bei tinkamai būtų tvarkomos karo pabėgėlių bylos.

⁴ Kai kuriuose šaltiniuose minima laikinoji arba laikinoji kolektyvinė apsauga. Šiame darbe laikinoji ir/ar kolektyvinė apsauga laikoma sinonimais.

8) Bendruomenės įsitraukimas:

- *Informacijos skleidimas.* Vykdomos informacinės kampanijos, skatinančios visuomenę suprasti, atjausti ir palaikyti nuo karo bėgančius asmenis.
- *Bendruomenių/savivaldų įtraukimas.* Ne tik nacionaliniu mastu, tačiau ir vietos savivaldai suteikti teisę dalyvauti pabėgėlių pagalbos ir integracijos procesuose (Siegel, 2023).

Taigi, karo pabėgėlio sąvoka nėra įteisinta tarptautiniuose sutarimuose tarp Jungtinių tautų valstybės narių, tad tai šiek tiek apsunkina migracijos politikos vykdymą kaip tokį, pirmojoje registracijos ar teisinio statuso suteikimo fazėje. Apskritai, migracijos politikos priemonės karo pabėgėlių srityje yra kiek kitokios ir skiriasi nuo migracijos vykdomos politikos bendrinio požiūriu, jos daugiau apima efektyvesnes, trumpalaikiškesnes programas.

2. Tyrimo metodika

Šioje dalyje pristatoma magistro darbo metodika. Pateikiamas tyrime naudotas analizės metodas, tyrimo periodas, duomenų rinkimo technika bei išsamiai aprašomi tyrimo žingsniai: nacionalinių teisės aktų atranka, raktinių žodžių naudojimas, surinktų duomenų skaičius ir jų analizės eiga. Skyriaus pabaigoje atskleidžiami tyrimo iššūkiai.

Norint atsakyti į pagrindinį magistro darbe keliamą **tikslą** – kokia migracijos politika įgyvendinama karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos srityje Lietuvoje bei išspręsti įvade suformuluotus **uždavinius**, magistro darbui pasitelkiamas kokybinės dokumentų analizės metodas, apimant dvi karo pabėgėlių grupes – sirus ir ukrainiečius. Pasak D. Atheide (2013), kokybinės analizės tikslas yra suprasti tyrinėjimo objekto charakteristikas. Todėl kokybinė analizė nesikoncentruoja į skaičiavimus ar kodavimą, nepaisant to, jog tai galėtų padėti tyrimo strategijai, tačiau kokybinis tyrimo metodas naudojamas nuodugnai nagrinėjant tiriamus objektus, kartu suprantant kaip šie yra susiję su fundamentaliomis problemomis (Atheide et al., 2013, 24-25).

Būtent siekiant identifikuoti skirtingas migracijos politikos prieigas karo pabėgėlių iš Sirijos ir Ukrainos, naudota **kokybinė dokumentų turinio analizė**, kuomet tyrimo pagrindinis dėmesys sutelkiamas į tai, kokia vyrauja migracijos politika Lietuvoje bendrine prasme bei minėtųjų grupių atžvilgiu. Pasirinkta kokybinė turinio dokumentų analizė leido išsamiai tyrinėti tekstus, kuomet teisinė informacija yra sudėtina bei reikalaujanti detalaus supratimo. Kadangi tyrimo objektas – migracijos politika karo pabėgėlių iš Sirijos ir Ukrainos atžvilgiu, kokybinė turinio dokumentų analizė padeda atskleisti, kaip tiriamojo objekto kontekstas atsispindi nacionaliniame kontekste.

Tyrimo periodas. Karas Ukrainoje prasidėjo 2022 m. vasario 24-ąją, sukeldamas didžiulę karo pabėgėlių bangą. Kaimyninės Ukrainai valstybės priėmė didžiąją dalį karo pabėgėlių, ne išimtis ir Lietuva. Karas Sirijoje prasidėjo 2011 m. kovo mėn., kaimyninės Sirijai valstybės palaiapsniui priėmė didžiulį kiekį Sirijos pabėgėlių, tuo tarpu ir Lietuvoje Sirijos pabėgėlių skaičius padidėjo, tad atitinkamai šiame darbe tiriama migracijos politika nuo 2022 m. vasario 24 d. (Ukrainos atveju) bei nuo 2011 m. kovo 8 d. (Sirijos atveju).

Tyrimo duomenys. Kokybei dokumentų analizei atlikti buvo pasirinkti analizuoti nacionalinio lygmens priimti įsakymai, nutarimai, sprendimai, kurie turėjo ir turi didelę reikšmę formuojant migracijos politiką sirų bei ukrainiečių priėmimo atveju. Iš viso tyrimo periodu buvo išanalizuoti 23 nacionaliniu mastu priimti teisiniai dokumentai. Pastarieji pirmiausia analizuoti bendrąja prasme, tai yra, ieškota dokumentų Lietuvos teisinėje bazėje, kurie apibrėžia migracijos politiką iš esmės, vėliau specifiskai koncentruotasi į diegiamą migracijos politiką dvejose – sirų ir ukrainiečių, karo pabėgėlių grupes. Sąmoningai buvo atmesti vietinės valdžios – savivaldų steigti dokumentai, nes jie atkartoją nacionaliniu mastu diegiamas politikas.

Tyrimo priemonės. Paieškoje, kokie įstatymai buvo priimti tiriamuoju laikotarpiu, naudotasi Lietuvos teisės aktų registro portalu, duomenys renkami elektroniniame Seimo portale, Vidaus bei Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos archyvuose. Buvo ieškoma teisinių dokumentų, kurie savo pavadinime ar tekste kodavo žodžius: karo pabėgėliai, karo pabėgėliai iš Sirijos, karo pabėgėliai iš Ukrainos, sirai, ukrainiečiai, migracija, migracijos politika.

Tyrimo eiga. Minėtuose duomenų bazėse, suradus priimtą įstatymą, įsakymą, sprendimą ar nutarimą tyrimo periodu, buvo sukurtos penkios subkategorijos, per kurias (Žr. Priedai) analizuota sirų ir ukrainiečių priėmimo ir integracinės sąlygos socialinės politikos rėmuose. Pasirinktos subkategorijos: Teisinis statusas Lietuvoje ir registracija, Sveikatos apsauga, Švietimas, Apgyvendinimas ir būstas, Socialinė apsauga ir užimtumas, kurios atliepia pagrindines socialinės politikos kryptis šalyje.

Tyrimo iššūkiai. Duomenų rinkimas apie Ukrainos karo pabėgėlius buvo išsamus, raktiniai žodžiai teisiniuose dokumentuose padėjo surasti visus su analizuojama grupe susijusius priimtus įsakymus ar nutarimus, tuo tarpu Sirijos karo pabėgėlių analizės duomenis surasti buvo sudėtinga. Dokumentuose Sirijos karo pabėgėliai nėra įvardijami kaip karo pabėgėliai.

3. Empirinio tyrimo rezultatai

Šioje empirinių duomenų analizės dalyje atliekant kokybinę dokumentų turinio analizę buvo siekiama išsiaiškinti, kokia pasirinktu tyrimo laikotarpiu buvo įgyvendinama migracijos politika karo

pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos srityje, išsiaiškinti migracijos politikos pagrindinius požymius bei kokių mastu jie pasireiškė Lietuvos įstatymuose. Pirmiausia, remiantis atliekama analize bus norima įstatymus suskirstyti chronologiškai, vėliau palyginti kokia migracijos politika taikoma vienu ir kitu atveju, paskiausiai, atskleisti kaip darbas įnešė naujumo.

3.1. Migracijos politikos priemonių taikymas Lietuvoje

Pagrindiniai teisiniai dokumentai, apibrėžiantys migracijos politikos gaires Lietuvoje, yra 2020 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės priimtas nutarimas „Dėl Lietuvos migracijos politikos gairių patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. rugsėjo 20 d. nutarimas Nr. XIII-1484 „Dėl Demografijos, migracijos ir integracijos politikos 2018–2030 metų strategijos patvirtinimo“. Jais vadovaujantis nustatomi pagrindiniai migracijos politikos strateginiai tikslai ateinančiam dešimtmečiui, pristatoma vyraujantys reikšmingiausi iššūkiai, su kuriais Lietuva susiduria pastaraisiais metais, kaip antai, prieglobsčio prašytojų tinkamų apgyvendinimo sąlygų nebuvimas, emigracijos rodiklių didėjimas, pasyvi integracinė sistema ir kt. Todėl keliami aiškūs strateginiai pokyčiai Lietuvos migracijos politikoje. Pirmiausia, patvirtintuose dokumentuose atsiskleidžia siekis sumažinti emigracijos mastą, darbo sąlygų gerinimas tam, kad būtų kuo mažiau ekonominių priežasčių išvykti iš Lietuvos. Antra, pabrėžiama reemigracijos skatinimo svarba, sudarant sąlygas kuo lengvesnei integracijai jau sugrįžusiems lietuviams. Trečia, pažymimas imigracijos reguliavimas, lengvinant užsieniečių atvykimo ir leidimų gyventi Lietuvoje išdavimo sąlygas, ypatingas dėmesys skiriamas į Lietuvą pritraukimas kvalifikuotų darbuotojų bei studentų. Ketvirta, strategijose atsispindi siekis vykdyti neteisėtos migracijos prevenciją ir kontrolę, įskaitant sienų apsaugą. Penkta, remiantis ES reglamentais, keisti prieglobsčio suteikimo tvarką, laikantis tarptautinės apsaugos principo, ją vykdyti efektyviau. Galiausiai, akcentuojama būtinybė integracijai per švietimą, socialines paslaugas, būsto politiką ir kitas priemones, kurios padėtų užsieniečiams geriau įsitvirtinti Lietuvoje.

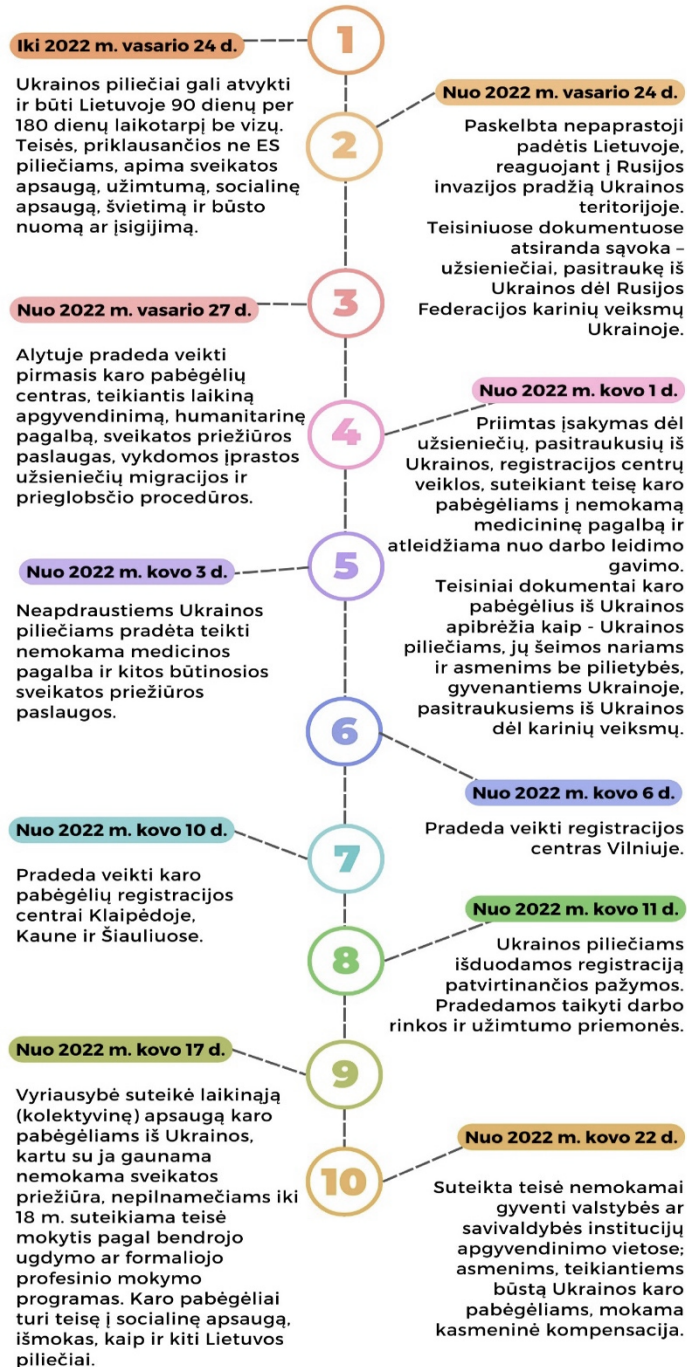
Taigi, Lietuvos migracijos politiką apibrėžia du pagrindiniai dokumentai: 2020 m. Vyriausybės nutarimas ir 2018 m. Seimo strategija. Juose numatyti tikslai apima emigracijos mažinimą, darbo sąlygų gerinimą, reemigracijos skatinimą, imigracijos reguliavimą, neteisėtos migracijos prevenciją, ir efektyvesnę prieglobsčio suteikimo tvarką. Taip pat pabrėžiama užsieniečių integracija per švietimą, socialines paslaugas ir būsto politiką. Dokumentuose akcentuojama kvalifikuotų darbuotojų ir studentų pritraukimo svarba bei tinkamų sąlygų prieglobsčio prašytojams užtikrinimas.

3.2. Karo pabėgėlių iš Ukrainos padėties analizė

Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūros duomenimis, dėl vasario 24-osios Rusijos pradėtos karinės invazijos Ukrainoje į Europą atvyko daugiau nei 5.9 milijonai šios valstybės gyventojų. Karas Ukrainoje sukėlė didžiausią pabėgėlių krizę Europoje nuo Antrojo pasaulinio karo laikų (Beaumont, 2022). 2024 m. balandžio mėnesio statistikos departamento duomenimis, nuo karo pradžios į Lietuvą atvyko daugiau kaip 86 tūkstančių karo pabėgėlių iš Ukrainos (Lietuvos statistikos departamentas, 2024). Toks didelis skaičius atvykstančiųjų sukėlė daug iššūkių nacionaliniu lygmeniu, savivaldybės vaidino ypatingai reikšmingą vaidmenį jų priėmimo ir integracijos klausimuose.

Atliekant dokumentų analizę, pirmiausia pastebėta, jog nuo karo pradžios Ukrainoje Lietuvoje įstatytų bazės keitėsi, priimami vis nauji įstatymai, jų pataisos. Iš viso Teisės aktų registre randami 380 nutarimų, sprendimų, kurie priimti tiek nacionaliniu, tiek jais remiantis savivaldybės lygmeniu. Tik prasidėjus Rusijos agresijai prieš Ukrainą Lietuvos Respublikos Prezidentas 2022 m. vasario 24 d. dekretu Nr. 1K-872 „Dėl nepaprastosios padėties paskelbimo“ įvedė nepaprastąją padėtį ir LR Seimas 2022 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. XIV-929 „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastąją padėtį patvirtinimo“ šį LR Prezidento sprendimą patvirtinimo dėl besitęsiančios Rusijos Federacijos karinės agresijos nemažėjant grėsmei visuomenės rimčiai. Šie Parlamento ir Prezidento išleisti įstatymai tapo pamatu ir priimant karo pabėgėlius iš Ukrainos politikos formavime (LR Seimas, 2024). Verta paminėti ir tai, jog kartu su karo pradžia Lietuvos migracijos politikos teisiniame reguliavime atsiranda nauja sąvoka *užsieniečiai, pasitraukę iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje*. Tad teisiniuose dokumentuose, kai nauji įgaliojimai susiję su Ukrainos karo pabėgėliais, pabėgėlio ar karo pabėgėlio sąvoka yra nevertotina.

MIGRACIJOS POLITIKOS PRIEMONĖS PRIIMTOS KARO PABĖGĖLIŲ IŠ UKRAINOS ATVEJU LAIKO JUOSTOJE

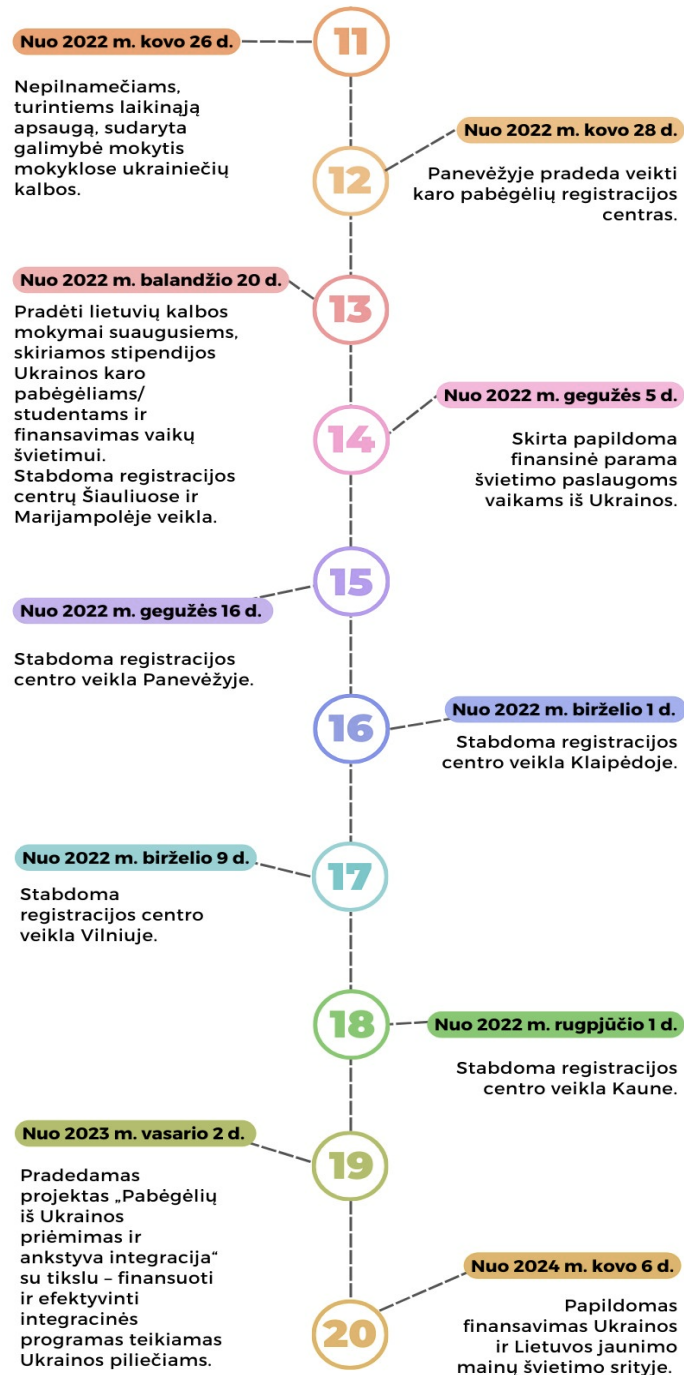

Pav. 2 Migracijos politikos priemonės priimtose karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju laiko juostoje (sudaryta darbo autorės)⁵

⁵ Išsamesnę laiko juostos Migracijos politikos priemonių karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju informaciją galima rasti Priede Nr. 3, (Žr. 65 psl.)

Migracijos politikos priemonės priimtose karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju laiko juostoje:

**MIGRACIJOS POLITIKOS PRIEMONĖS PRIIMTOS
KARO PABĖGĖLIŲ IŠ UKRAINOS ATVEJU LAIKO
JUOSTOJE**

Pav. 3 Migracijos politikos priemonės priimtose karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju laiko juostoje (sudaryta darbo autorės)⁶

⁶ Išsamesnę laiko juostos Migracijos politikos priemonių karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju informaciją galima rasti Priede Nr. 3, (Žr. 65 psl.)

Ukrainos piliečiai iki karo pradžios gali nevaržomai atvykti į Lietuvą ir naudotis beviziu režimu, tai yra įprasta procedūra ne iš ES valstybių narių piliečiams atvykstantiems į Lietuvą. Ukrainos piliečiai, kaip ir kiti ne ES piliečiai turi teisę, priklausomai nuo turimo statuso Lietuvoje, naudotis sveikatos apsauga, užimtumo paslaugomis, socialine apsauga, švietimo prieinamumu bei palankia būsto politika – leista teisiškai nuomotis ar įsigyti būstą. Išimtyis ir lengvatos Ukrainos piliečiams nenumatytos.

Chronologiškai pateiktoje karo pabėgėlių iš Ukrainos padėties analizėje galima matyti, jog po Rusijos invazijos į Ukrainą situacija kardinaliai pasikeitė. Pirmiausia, tik prasidėjus karui LR Prezidentas kartu su Seimo pritarimu 2022 m. vasario 24 d. įveda nepaprastą padėtį su tikslu – „pašalinti grėsmę visuomenės rimčiai užtikrinant už visuomenės saugumą ir viešąją tvarką atsakingų institucijų ir tarnybų veiklą operatyviai reaguojant į galimus neramumus ir galimas provokacijas, susijusias su Rusijos Federacijos ir Baltarusijos Respublikos teritorijose sutelktomis didelio masto karinėmis pajėgomis“, suvaldyti karo pabėgėlius kartu su LR Prezidento dekretu leidžiama naudoti rezervo lėšas, skatinti efektyvų institucijų darbą. Be kita ko, kartu su karo pradžia, pirmaisiais karo pabėgėliais iš Ukrainos, įstatyminėje bazėje atsiranda nauja sąvoka skirta specifiskai karo pabėgėliams iš Ukrainos – „užsieniečiai, pasitraukę iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje“.

Nuo 2022 m. vasario 27 d. karo pabėgėlių situacija patyrė naują virsmą, pradedant pirmuoju karo pabėgėlių centru atidarymu Alytuje (tų pačių metų kovo 1 d. – Marijampolėje, kovo 6 d. – Vilniuje, kovo 10 d. - Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose, kovo 28 d. – Panevėžyje). Atidaryti registracijos centrai ukrainiečiams teikia laikinas apgyvendinimo paslaugas, humanitarinę pagalbą, skubias sveikatos priežiūros paslaugas bei paspartinamas įprastų užsieniečių migracijos ir prieglobsčio procedūrų vykdymas. Nuo 2022 m. kovo 1 d., įsigalioja svarbus įsakymas, kuriuo išduodami laikini užsieniečių registracijos pažymėjimai, teikiama nemokama būtinoji medicininė pagalba bei ukrainiečiai atleidžiami nuo pareigos gauti privalomąjį leidimą dirbti. Šis teisės aktas nukreiptas ne tik į Ukrainos piliečius, bet ir jų šeimos narius bei asmenis be pilietybės, gyvenančius Ukrainoje ir pasitraukusius dėl vykstančių karinių veiksmų. Analizės metu išaiškėjo, jog pirminėje migracijos politikos karo pabėgėlių iš Ukrainos situacijoje skiriamas didžiulis dėmesys teisiniam statusui ir registracijai, sveikatos priežiūrai bei apgyvendinimui, kartu ir užimtumui, ukrainiečiai atleidžiami nuo darbo leidimo išdavimo, kuris reikalingas visiems į Lietuvą atvykusiems ir norintiems dirbti. Tai galima vertinti, kaip greitą norą integruoti ukrainiečius į skirtingas Lietuvos sistemas.

Taip pat svarbu paminėti ir kartinį Vyriausybės priimtą nutarimą dėl laikinosios apsaugos suteikimo karo pabėgėliams iš Ukrainos, kuris reiškia, jog visiems karo pabėgėliams iš Ukrainos suteikiama laikinoji apsauga, o tai leidžia asmenų prieigą prie nemokamos sveikatos priežiūros, švietimo (vaikai iki 18 m. turi teisę mokytis pagal bendrojo ugdymo programas), prie darbo rinkos galimybių, švietimo

suaugusiems paslaugų, bei socialinės apsaugos, lygiai taip kaip ir kiti Lietuvos piliečiai. Nuo 2022 m. kovo 22 d. būsto politika tampa reikšmingu pokyčiu. Karo pabėgėliams iš Ukrainos, kuriems suteikta laikinoji apsauga suteikiama teisė nemokamai gyventi valstybei ar savivaldai priklausančiose apgyvendinimo įstaigose, be to asmenims, kurie suteikia pastogę Ukrainos karo pabėgėliams suteikiama kasmėnesinė kompensacija. Pažymima, jog chronologiškai nagrinėjant dokumentus po registracijos procedūrų, jas atliekant itin efektyviai, suteikus būstą bei humanitarinę pagalbą, atleidus karo pabėgėlius nuo reikalingo darbo leidimo, didelis dėmesys kreipiamas asmenų integracijai į Lietuvą per švietimo sritį. Pirmiausia, nepilnamečiams sudarytos sąlygos mokytis bendrojo ugdymo ir profesinėse mokyklose, nuo 2022 m. kovo 26 d. taip pat sudaroma galimybė mokyklose mokytis ir ukrainiečių kalbos. Nuo 2022 m. gegužės mėn., praėjus 2 mėn. nuo Rusijos invazijos į Ukrainą, karo pabėgėliams skiriamas papildomas finansavimas pedagogų iš Ukrainos veiklai, finansuojamas savanorių dalyvavimas švietime bei moksleivių pavėžėjimas iš/į mokyklų/as, skiriama tikslinė stipendija studijuojantiems Lietuvos aukštosiose mokyklose. Analizės metu išryškėja, jog švietimas, po būtinųjų paslaugų suteikimo, tapo prioritetu.

Nacionaliniu lygmeniu priimtuose dokumentuose, matoma, jog dauguma įsakymų dėl skirtingų integracijos politikų buvo steigiama ir savivaldose, suvaldyti karo pabėgėlių srautus į pagalbą pasitelkta ir nevyriausybinų organizacijų veikla. Nuo 2022 m. gegužės mėn. pradžios pradedamas registracijų centrų veiklos stabdymas, kartu su jų uždarymu sietina ir paslaugų teikimo nutraukimas – centruose teikiamos paslaugos, tokios kaip medicininė pagalba, psichologinė parama, maitinimas, apgyvendinimas, socialinės paslaugos ir teisinė konsultacija nutraukiamos visam laikui, kas reiškia karo pabėgėliai iš Ukrainos, gavę laikinąją apsaugą visu 100 proc. įsilieja į Lietuvos valstybės sistemą, gaudami šias paslaugas iš nacionalinių institucijų, t.y. ligoninių, klinikų, ministerijų ir kt., kaip ir visi kiti Lietuvos piliečiai.

Galima teigti, jog karo pabėgėlių iš Ukrainos padėtis parodė, kaip efektyviai Lietuvos institucijos gali veikti susidūrus su didžiuliu migrantu antplūdžiu ir kokia integracijos sistema gali būti veiksminga, nes iki pat dabar Lietuva turi didelį migrantų skaičių iš Ukrainos, kurie gyvena ir dirba Lietuvoje.

3.1. Karo pabėgėlių iš Sirijos padėties analizė

JTPA statistikos departamento duomenimis (2024), skaičiuojama iš viso 5,011,828 karo pabėgėlių iš Sirijos globaliai. Daugiausiai jų surado prieglobstį kaimyninėse šalyse – Libane, Jordanijoje, Irake bei Egipte, kita vertus, Turkija vaidina reikšmingą vaidmenį priimdama daugiau nei puse visų sirų pabėgėlių.

Šiandienai dienai skaičiuojama, jog Turkija prieglobstį suteikė 3,115,344 piliečiams iš Sirijos. Tuo tarpu į Lietuvą, nuo Sirijos pilietinio karo pradžios – 2012 m. atvyko 23 Sirijos piliečiai, tačiau tendencija karo apimtis didėjant yra linkusi keistis: 2013 m. – 23; 2014 m. – DN⁷; 2015 m. – DN; 2016 m. – 68; 2017 m. – 497; 2018 m. – 401; 2019 m. – 472; 2020 m. – 483; 2021 m. – 491; 2022 m. – 416; 2023 m. – 353; 2024 m. – 364 užsieniečių iš Sirijos gyvenančių Lietuvos Respublikoje. Nuo Sirijos pilietinio karo pradžios, nepaisant to, jog užsienio registrų duomenimis Sirijos piliečių gyvena daugiau, tačiau iš viso prieglobstis buvo suteiktas 699 sirams (Migracijos departamentas, 2024), laikinoji apsauga kaip tokia Sirijos atveju nebuvo suteikta.

Analizuojant teisinius dokumentus, Teisės aktų registre, elektroninėje Seimo teisės dokumentų paieškoje įvedus raktinį žodį Sirija ar karo pabėgėliai iš Sirijos teisinių dokumentų nėra, tad galima daryti išvadą, jog Sirijos migrantai Lietuvoje nebūtinai yra traktuojami kaip karo pabėgėliai, nepaisant to, jog visuotinai suprantama, jog Sirijos piliečiai bėga nuo būtent jau dešimtmetį vykstančio Sirijos pilietinio karo. Pagrindinis dokumentas, apibrėžiantis migracijos politiką Sirijos karo pabėgėlių atveju – „Dėl užsieniečių padėties“ įstatymas.

⁷ Duomenų nėra.

MIGRACIJOS POLITIKOS PRIEMONĖS PRIIMTOS KARO PABĖGĖLIŲ IŠ SIRIJOS ATVEJU LAIKO JUOSTOJE

Pav. 4 Migracijos politikos priemonės priimtos karo pabėgėlių iš Sirijos atveju laiko juostoje (sudaryta darbo autorės)⁸

⁸ Išsamesnę laiko juostos Migracijos politikos priemonių karo pabėgėlių iš Sirijos atveju informaciją galima rasti Priede Nr. 4, (Žr. 70 psl.)

Iki Sirijos karo pradžios sirams negalioja bevizis režimas ir norint patekti į Lietuvą, Sirijos piliečiai gauti vizą turi kreiptis į artimiausiąją Austrijos ambasadą, įsteigtą Damaske. Prasidėjus Sirijos pilietiniam karui nėra įrodymų, jog Lietuvos teisinė bazė pakito. Nepaisant to, jog Sirijos karo pabėgėlių nuo karo pradžios skaičius Lietuvoje išaugo, nuolaidų ar pakitimų nacionaliniuose teisės aktuose skirtus būtent karo pabėgėliams iš Sirijos nėra.

Sirijos karo pabėgėlius apibrėžia „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ įstatymas, kuris priimtas dar gerokai prieš Sirijos pilietinio karo pradžią, 2004-aisiais metais. Sirijos karo pabėgėliai matomi kaip neutrali grupė, kuriai užtenka minėtojo dar prieš karą priimto įstatymo. Nacionaliniu mastu, valstybės politika Sirijos karo pabėgėliu atveju yra matoma ne kaip nacionalinis, tačiau tarptautinis interesas. Į Sirijos karo pabėgėlių situaciją daugiausiai reaguoja Užsienio reikalų ministerija, dalyvaujama Sirijos draugų grupės darbinuose susitikimuose, reiškiamas tarptautinis nepritarimas Al Asado veiksams karo metu. Nuo karo bėgantys sirai tarsi nematoma asmenų grupė, susiliejanči į visas kitas atvykėlių į Lietuvą grupes, nepaisant to, jog šie asmenys atvyksta čia ieškodami prieglobsčio ir saugumo.

Tyrinėjamu atveju, Sirijos karo pabėgėliai automatiškai traktuojami, kaip prieglobsčio prašantieji, anot teisinės bazės, kuomet prieglobsčio prašymas pateiktas, tačiau dar teisinis statusas nesuteiktas tokiems asmenims suteikiamas apgyvendinimas Užsieniečių registracijos centruose ar pabėgėlių priėmimo centruose, dažniausiai Pabradėje arba Rukloje. Be kita ko, kol prieglobsčio prašymas nagrinėjamas sirams suteikiamos nemokamos sveikatos, švietimo bei socialinės paslaugos.

Apibendrinant, teisinių dokumentų neegzistavimas karo pabėgėliams iš Sirijos, palengvinant integraciją Lietuvos teisinėje sistemoje gali sukelti labai rimtas pasekmes. Pavyzdžiui, pabėgėlių teisių pažeidimus, kuomet karo pabėgėliai neturi prieigos prie būtinausių paslaugų, kaip apgyvendinimas, sveikatos priežiūra, švietimas ar socialinės paslaugos. Nėra sudaromos priemonės pabėgėlių integracijai į visuomenę, nesuteikiama pagalba randant darbą, tapimą iš esmės savarankiškais. Be to, nepasirūpinimas karo pabėgėliais gali pabloginti šalies tarptautinius santykius ar reputaciją.

3.3. Karo pabėgėlių iš Ukrainos ir Sirijos atvejų palyginimas

Pastaraisiais metais Lietuva tapo svarbia prieglobsčio vieta karo pabėgėliams iš Sirijos ir Ukrainos. Karo veiksmai Sirijoje ir Ukrainoje sukėlė milžinišką humanitarinę krizę, priversdami milijonus žmonių ieškoti saugumo už savo šalies ribų. Nors abi pabėgėlių grupės susiduria su panašiais iššūkiais, jų integracijos į Lietuvos visuomenę ir darbo rinką procesai, taip pat teikiama parama, gerokai skiriasi. Šiame palyginime apžvelgiama, kaip skiriasi Sirijos ir Ukrainos karo pabėgėlių priėmimo sąlygos,

socialinė ir ekonominė parama, integracijos programos ir darbo rinkos prieinamumas Lietuvoje. Šie skirtumai ne tik atspindi geopolitinį kontekstą ir tarptautinę politiką, bet ir parodo Lietuvos pastangas prisitaikyti prie skirtingų pabėgėlių grupių poreikių.

Skirtingos priėmimo sąlygos. Pirmasis skirtumas pasimatė teisinio statuso ir registracijos Lietuvoje suteikimo metu. Ukrainos karo pabėgėlių atveju, pakeičiama teisinė sistema ir įvedama nauja sąvoka – užsieniečiai, pasitraukę iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir tai apima ne tik Ukrainos piliečius, bet ir jų šeimos narius ir asmenis be pilietybės, bet gyvenančius Ukrainoje, pasitraukusius iš šalies dėl karinių veiksmų. Sirijos karo pabėgėlių atveju teisinis statusas nepakito, tiek prieš karą, tiek po jo, nebuvo įvestos naujos tvarkos ar priimti papildomi teisiniai reguliavimai. Ukrainos atveju priėmimo sąlygos skyrėsi nuo sirų, jiems automatiškai suteikiama laikinoji (kolektyvinė) apsauga, kurios pagalba asmenys gali gauti nemokamą sveikatos priežiūrą, kartu su receptinių vaistų gavimu, sukurtos mobilių paslaugų teikimo sistemos, nepilnamečiai gali lankyti švietimo įstaigas. Laikinoji apsauga suteikiama paspartintu būdu, kas reiškia, jog institucijos vykdė savo darbą efektyviau ir procesas buvo pagreitintas. Laikinoji apsauga ukrainiečiams pradėta teikti nuo 2022 m. kovo 4 d., iš pradžių ji suteikta vieneriems metams su galimybe prasitęsti, tačiau kiek vėliau nuspręsta laikinąją apsaugą pratęsti iki 2024 m. kovo 4-osios. Ši apsauga suteikia teisę gyventi šalyje, dirbti be specialiųjų leidimų, gauti socialinę apsaugą, sveikatos ir švietimo paslaugas, kaip ir kitiems Lietuvos piliečiams. Sirų priėmimo atveju taikomas vienas ir tas pats „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ įstatymas. Sirijos karo pabėgėlių prieglobsčio procedūra apima kelis etapus. Pirmiausia, pabėgėliai turi pateikti prašymą dėl prieglobsčio gavimo, o šis prašymas, skirtingai nei laikinoji apsauga – visiems ukrainiečiams, nagrinėjamas individualiai, atsižvelgiant į kiekvieno asmens aplinkybes. Sirai privalėjo praeiti patikrinimo ir vertinimo procesą, kuris apėmė interviu ir dokumentų tikrinimą, tuo pat metu norint gauti laikinąją apsaugą ukrainiečiams reikėjo tik užsiregistruoti Migracijos departamente pateikiant reikiamus dokumentus ir informaciją per elektroninę sistemą. Laikinoji apsauga ukrainiečiams suteikta mažiau nei per dvi savaites, kai tuo tarpu vidutiniškai prieglobsčio prašantiems sirams procesas užtrunka keletą mėnesių.

Prioritetų suteikimo tvarka. Ukrainos karo pabėgėlių atveju taikoma speciali kolektyvinės apsaugos schema, todėl gauti laikinąją apsaugą galima greičiau ir efektyviau, kai tuo tarpu Sirijos karo pabėgėliams reikia praeiti įprastinę prieglobsčio suteikimo procedūrą, kurios metu kiekvienas prašymas nagrinėjamas atskirai.

Laikinoji apsauga: terminai ir sąlygos. Karo pabėgėliams iš Ukrainos ir Sirijos laikinoji apsauga gali būti suteikta, tačiau sąlygos ją gauti ir trukmė yra skirtinga. Ukrainiečiams laikinoji apsauga suteikta metams su galimybe prasitęsti iki 2025 m. kovo mėn. Sirams, tik gavus prieglobstį, suteikiama laikinoji

apsauga dvejiems metams, kuri gali būti pratęsta tik tokiu atveju, jei įvertinus Sirijos geopolitinę situaciją niekas nepakito. Be to, Ukrainos atveju suteikiama teisė dirbti be specialių leidimų iškart po laikinosios apsaugos suteikimo, tuo tarpu sirams leidimą dirbti galima gauti tik po prieglobsčio statuso suteikimo.

Apgyvendinimas ir būsto politika. Ukrainos atveju, pirminis apgyvendinimas suteiktas registracijos centruose, tačiau greitai po to migrantai yra perkelti į valstybės ir savivaldybei pavaldžių įstaigų patalpose arba privačiuose būstuose, nuomojamuose butuose. Sirų atveju, pirminis apgyvendinimas dažniausiai vyksta pabėgėlių centruose, pavyzdžiui, Pabradėje ar Rukloje, iki to momento, kol yra nagrinėjamas jų prieglobsčio prašymas.

Oficialus naratyvas. Karo pabėgėlių iš Ukrainos ir karo pabėgėlių iš Sirijos oficialus požiūris skiriasi – ukrainiečių atžvilgiu dažnai išreiškiamas solidarumas ir palaikymas dėl jų situacijos, susijusios su Rusijos invazija, tai būtų galima paaiškinti dėl panašios istorinės atminties. Sirų atžvilgiu, požiūris yra taip pat palaikantis, tačiau daugiau dėmesio skiriama individualiems atvejams ir terorizmo prevencijai. Svarbu paminėti ir tai, jog su karo pabėgėliais iš Sirijos Lietuva laikosi pozicijos leidžiančios tarptautinei bendruomenei spręsti su sirų padėtimi susijusius klausimus, kuomet ukrainiečių iššūkiai paverčiami nacionaliniu interesu.

Kultūriniai ir istoriniai aspektai. Lietuva yra kultūriškai ir geografiškai artimesnė Ukrainai, tad ir integracija ukrainiečių atžvilgiu gali būti kiek lengvesnė. Dauguma ukrainiečių, šiuo metu gyvenančių Lietuvoje, po 2 m. besitęsiančio karo kalba lietuvių kalbos pradmenimis, o Sirijos piliečiai susiduria su didesniais kultūriniais ir kalbiniais iššūkiais, tad reikalingas papildomų pastangų integracijai į visuomenę skyrimas. Verta paminėti, jog tiek sirams, tiek ukrainiečiams suteikiamos galimybės mokytis lietuvių kalbos, sirams – laukiant prieglobsčio statuso nagrinėjimo patvirtinimo, ukrainiečiams – suteikus laikinąją apsaugą.

Šeimos politika. Ukrainos atveju, sudaromos palankesnės ir spartesnės sąlygos šeimos narių atsivežimui į Lietuvą, lyginant su sirais, dėl taikomos kolektyvinės apsaugos mechanizmo. Pastarasis leidžia greičiau ir lengviau atsivežti šeimos nariu ir gyventi Lietuvoje be biurokratinių kliūčių. Sirijos pabėgėliai gali teikti prašymą dėl šeimos narių susijungimo, tačiau šis procesas apima individualių prašymų nagrinėjimą, kuris užtrunka kiek ilgiau, reikalaujant pateikti teisinius dokumentus, patvirtinančius šeimos ryšius ir pabėgimo priežastis.

Darbo rinka. Sirijos karo pabėgėliai Lietuvoje pateikę prieglobsčio prašymą, kurio nagrinėjimas trunka keletą mėnesių, legaliai dirbti negali. Tik gavus prieglobstį, sirai gali prašyti darbo leidimo, tačiau numatytas procesas gali trukti iki keleto mėnesių, kuomet darbdavys Lietuvoje turi įrodyti, jog užsienietis atitinka darbo rinkos poreikius. Ukrainos atveju, gavus laikinąją apsaugą, galimybė dirbti yra suteikiama automatiškai.

Apibendrinant, Lietuvoje karo pabėgėliams iš Ukrainos ir Sirijos taikomos skirtingos priėmimo sąlygos ir teisiniai statusai. Ukrainos pabėgėliams buvo suteikta laikinoji apsauga greitai ir efektyviai, įskaitant teisę dirbti ir naudotis socialinėmis paslaugomis iškart po registracijos, o Sirijos pabėgėliams taikomas ilgesnis prieglobsčio prašymo procesas, kurio metu nagrinėjami individualūs prašymai. Be to, Ukrainos pabėgėliams lengviau atsivežti šeimos narius ir integruotis į Lietuvos visuomenę dėl kultūrinių ir kalbinių panašumų, o sirams tai reikalauja daugiau pastangų dėl didesnių kultūrinių ir kalbinių skirtumų.

Išvados

Migracija yra globalus reiškinys, keliantis įvairių socialinių, demografinių ir politinių iššūkių kiekvienoje migrantus priimančioje visuomenėje. Migracijos sąvoka yra ir dinamiška, ir sudėtinga, vieningo migracijos apibrėžimo nėra. Akademinėje literatūroje migracijos apibrėžimas dažnai priklauso nuo tyrinėjimo laikotarpio ir regiono, todėl nuolat atsiranda naujų šio reiškinio aspektų.

Tarptautinė migracijos organizacija skelbia, jog šiuo metu 3,6 proc. pasaulio gyventojų, arba 281 milijonai žmonių yra migravę ir negyvena savo kilmės šalyje. Be to, prognozuojama, jog migracija ateityje reikšmingai didės, todėl itin svarbu suprasti skirtingas migracijos priežastis, pasekmes tiek pavieniams asmenis, tiek bendruomenėms bei ieškoti tinkamų migracijos politikos priemonių, kurios padėtų kylančius iššūkius spręsti.

Migracijos srities tyrimai rodo, kad pagrindinės šiuolaikinės migracijos priežastys yra susijusios su ekonominėmis galimybėmis, politiniu nepasitenkinimu, socialiniais bei kultūriniais veiksmais, sveikatos priežiūros ir švietimo prieinamumo bei, svarbiausia, politinio stabilumo nebuvimu – karais ir ginkluotaisiais konfliktais. Pastarieji didina karo pabėgėlių srautus, o šie kelia rimtus iššūkius priimančių šalių migracijos politikai, reikalaujančius greitų ir veiksmingų sprendimų dėl apgyvendinimo, integracijos ir apsaugos.

Migracijos politikos priemonės karo pabėgėlių srityje apima teisinius, administracinius ir humanitarinius veiksmus, skirtus apsaugoti asmenis, bėgančius nuo konfliktų. Karo pabėgėliams taikomos prieglobsčio procedūros, laikinoji apsauga, humanitarinė pagalba ir kitos priemonės, siekiant užtikrinti jų saugumą ir pagrindinius poreikius.

Darbe atlikta kokybinė turinio duomenų analizė migracijos politikos aspektu parodė:

1. Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatytos karo pabėgėlių priėmimo ir integracijos sąlygos yra orientuotos į būtiniausių poreikių patenkinimą, įskaitant laikiną apgyvendinimą, prieigą prie sveikatos priežiūros paslaugų ir socialinę paramą. Teisės aktuose taip pat numatyti ilgalaikiai integracijos

sprendimai, tokie kaip kalbos mokymas, švietimas, darbo rinkos integracija ir socialinės paslaugos. Visgi, išryškėjo, jog praktikoje šių sąlygų įgyvendinimas skiriasi priklausomai nuo pabėgėlių kilmės šalies, kas pabrėžia poreikį suvienodinti teisinę bazę siekiant užtikrinti vienodas priėmimo ir integracijos sąlygas visiems karo pabėgėliams.

2. Lietuvos teisinėje bazėje nėra numatyta specialių nuolaidų ar pakeitimų būtent Sirijos karo pabėgėliams. Sirijos pabėgėlius reglamentuoja 2004 m. priimtas „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ įstatymas, kuris neatsižvelgia į specifinius jų poreikius. Nacionaliniu lygmeniu Sirijos pabėgėliai vertinami kaip tarptautinis, o ne nacionalinis interesas. Dėl šios priežasties Sirijos karo pabėgėliai susiduria su integracijos iššūkiais, tokiomis kaip ribota prieiga prie būtinausių paslaugų ir integracijos priemonių trūkumu, o tai gali sukelti rimtų pasekmių jų teisių užtikrinimui ir Lietuvos tarptautinei reputacijai.

3. Lietuvos Respublikos teisės aktuose karo pabėgėlių iš Ukrainos priėmimo ir integracijos sąlygos yra detalai sukonkretintos, siekiant užtikrinti efektyvų ir nuoseklų pagalbos teikimą. Karo pabėgėlių iš Ukrainos integracija Lietuvoje parodė efektyvų šalies institucijų veikimą, greitai prisitaikant prie didelio pabėgėlių srauto. Po Rusijos invazijos į Ukrainą, Lietuvos Vyriausybė įgyvendino naujus teisės aktus ir priemones, skirtas užtikrinti pabėgėlių teisinį statusą, registraciją, sveikatos priežiūrą, apgyvendinimą ir užimtumą. Laikinoji apsauga leido ukrainiečiams naudotis sveikatos ir socialinėmis paslaugomis, švietimu ir būsto parama. Švietimas ir integracija į darbo rinką tapo prioritetais, užtikrinant sklandų pabėgėlių įsiliejimą į Lietuvos visuomenę.

4. Priėmimo ir integracijos sąlygos, suteikiamos Ukrainos ir Sirijos karo pabėgėliams kardinaliai skiriasi. Ukrainos pabėgėliams greitai ir efektyviai suteikiama laikinoji (kolektyvinė) apsauga, o Sirijos pabėgėliams tenka pereiti ilgesnį ir sudėtingesnį prieglobsčio prašymo procesą. Ukrainos pabėgėliai greitai gauna visapusišką socialinę ir ekonominę paramą, įskaitant teisę dirbti ir naudotis sveikatos priežiūros bei švietimo paslaugomis. Tuo tarpu Sirijos pabėgėliai susiduria su ilgesniu laukimo laikotarpiu ir ribota parama, kol jų prieglobsčio prašymai yra nagrinėjami. Ukrainos karo pabėgėliams dėl kolektyvinės apsaugos mechanizmo sudaromos lengvesnės sąlygos integracijai, jie gali atsivežti šeimos narius, o Sirijos pabėgėliams šeimos susijungimas yra ilgesnis ir labiau biurokratiškas procesas.

Analizuojant migracijos politiką karo pabėgėlių srityje, konkrečiai ukrainiečių ir sirų padėties Lietuvoje atžvilgiu, svarbu atkreipti dėmesį į daugelį skirtingų aspektų. Šiame darbe buvo koncentruotasi į nacionalinės teisinės bazės turinio analizę, tačiau norint nuodugniau suprasti karo pabėgėlių situaciją reikėtų tolimesnių tyrimų tokių kaip – karo pabėgėlių patirties analizė, renkant duomenis interviu ar apklausų pagalba. Galima migracijos politiką karo pabėgėlių srityje vertinti iš tarptautinio bendradarbiavimo perspektyvos ir klausti, kokios yra tarptautinės iniciatyvos ir / ar jos efektyvios karo

pabėgėlių srityje. Plačiau karo pabėgėlių situaciją padėtų suprasti ir Lietuvos migracijos politikos lyginimas su kitomis Europos Sąjungos šalimis.

Rekomendacijos

Rekomendacijos migracijos politikos tobulinimui Lietuvoje, susijusios su karo pabėgėliais iš Sirijos ir Ukrainos, turėtų apimti kelias pagrindines sritis.

Pirma, būtina sukurti aiškesnę ir tolygesnę teisinę bazę, kuri užtikrintų vienodas priėmimo ir integracijos sąlygas visiems karo pabėgėliams, nepriklausomai nuo jų kilmės šalies. Tai padėtų išvengti diskriminacijos ir užtikrinti teisingą požiūrį į visus pabėgėlius.

Antra, svarbu stiprinti paramos sistemas, teikiant pabėgėliams ne tik būtiniausią pagalbą, bet ir ilgalaikę paramą integracijai, tokią kaip kalbos mokymas, pagalba integruojantis į darbo rinką, socialinių paslaugų suteikimas.

Trečia, reikėtų stiprinti bendradarbiavimą tarp valstybinių institucijų ir nevyriausybinių organizacijų, siekiant efektyvaus koordinavimo bei gerosios praktikos dalijimosi.

Ketvirta, itin reikšminga šviesti visuomenę apie migraciją, skirtingus pabėgėlių interesus, tai svariai gali prisidėti prie neigiamų migrantų nuostatų mažinimo bei skatinti socialinę sanglaudą.

Būtina reguliariai vertinti ir atnaujinti migracijos politiką, atsižvelgiant į besikeičiančias geopolitines aplinkybes ir pabėgėlių poreikius, siekiant užtikrinti, kad Lietuva liktų atsakinga ir solidari tarptautinės bendruomenės dalyvė.

Literatūros ir internetinių šaltinių sąrašas

1. Alfaisal Leen, Maher Aher. 2021. „Syria's decade of civil war: 10 turning points.“ *The National*. 2021 m. kovo 15 d. <https://www.thenationalnews.com/mena/syria-s-decade-of-civil-war-10-turning-points-1.1184768>
2. Amin Mohammad, Mattoo Aaditya. 2005. *Does Temporary Migration Have to be Permanent?* Vašingtonas: Pasaulinis bankas.
3. Arendt Hannah. 1943. „We refugees“ *Menorah Journal*. 31(1), 69-77. <https://amroali.com/2017/04/refugees-essay-hannah-arendt/>.
4. Atheide L. David, Shneider J. Christopher. 2013. „Qualitative Media Analysis (Qualitative Research Methods)“ *Sage Publication*. 1 (38), 24-25.
5. Beaumont Peter. 2022. „Ukrainoje sparčiausiai nuo Antrojo pasaulinio karo auganti pabėgėlių krizė, teigia JT.“ *The Guardian*, 2024 balandžio 10 d. <https://www.theguardian.com/world/2022/mar/06/ukraine-fastest-growing-refugee-crisis-since-second-world-war>
6. Becker, Gary. 1964. *Human Capital: A Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education, First Edition*. JAV: National Bureau of Economic Research.
7. Bjerre Liv, Helbling Marc, Römer Friederike, Zobel Malisa. 2015. „Conceptualizing and Measuring Immigration Policies: A Comparative Perspective“. *International Migration Review*. 49 (3), 555-600. <https://doi.org/10.1111/imre.12100>
8. BNS. 2017. „JT sudarys komisiją byloms dėl karo nusikaltimų Sirijoje rengti.“ *BNS Užsienio naujienų skyrius*, 2024 m. gegužės 1 d. <https://www.bns.lt/topic/1912/news/51560245/>
9. Brettell B. Caroline, Hollifield F. James. 2000. *Migration Theory: Talking across disciplines*. Niujorkas: Routledge, 194-232.
10. Britannica, T. Editors of Encyclopaedia. 2024. „Syrian Civil War“ *Encyclopedia Britannica*. 2024 m. balandžio 8 d. <https://www.britannica.com/event/Syrian-Civil-War>
11. Castles Stephen, Miller J. Mark. 2003. „The age of migration.“ *International population movements in the modern world. Second Edition*. 25-53.
12. Europos Parlamentas. 2007. „2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 862/2007 dėl Bendrijos migracijos statistikos ir tarptautinės apsaugos statistikos ir panaikinantis Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 311/76 dėl statistinių duomenų rinkimo

- apie darbuotojus užsieniečius“ 2024 m. balandžio 14 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:32007R0862>
13. Europos Parlamentas. 2020. „Migracijos priežastys“ *Oficiali Europos Parlamento svetainė*. 2023 m. gruodžio 20 d. <https://www.europarl.europa.eu/news/lt/headlines/world/20200624STO81906/migracijos-priezastys>
 14. Europos Vadovų Taryba. 2024. „Taryba priėmė ES migracijos ir prieglobsčio pakta.“ *Oficiali ES Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos svetainė*. 2024 m. gegužės 20 d. <https://www.consilium.europa.eu/lt/press/press-releases/2024/05/14/the-council-adopts-the-eu-s-pact-on-migration-and-asylum/>
 15. Faist Thomas, Hammar Tomas, Brochmann Grete, Tamas Kristof. 1997. *International Migration, Immobility and Development*. Londonas: Routledge.
 16. Fihel, Agnieszka, Kaczmarczyk, Pawel, Okólski, Marek. 2006. *Labour mobility in the enlarged European Union. International Migration from the EU8 countries*, Varšuva: Varšuvos universitetas.
 17. Gervogianienė Violeta, Kontrimaitė Kamilė. 2023. „Socialinės politikos vaidmuo siekiant migrantų ir bendruomenių gerovės“. *Aidai iš auditorijų. Knyga apie socialinę politiką*. 170 (1), 157-167. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
 18. Harzig Christiane, Hoerder, Dirk, Gabaccia Donna. 2011. „What is migration history?“ *Journal of World History*. 22 (3), 577-579.
 19. Jungtinių Tautų generalinė asamblėja. 2016. „New York Declaration for Refugees and Migrants“ *Jungtinės Tautos*, 2024 m. vasario 10 d. https://www.iom.int/sites/g/files/tmzbd1486/files/our_work/ODG/GCM/NY_Declaration.pdf
 20. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūra. 2018. „Global Compact on Refugees“ *UNHCR*. 2023 m. gruodžio 21 d. <https://www.unhcr.org/media/global-compact-refugees-booklet>
 21. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūra. 2024. „Syria Refugee Crisis Explained.“ *UNHCR*. 2024 m. balandžio 9 d. <https://www.unrefugees.org/news/syria-refugee-crisis-explained/#WhendidtheSyrianrefugeecrisisbegin>
 22. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūra. 2024. „Ukraine Refugee Situation.“ *UNHCR*. 2024 m. balandžio 9 d. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
 23. Jungtinių Tautų pabėgėlių agentūra. 2018. „Pasaulinis susitarimas dėl pabėgėlių.“ *UNHCR*. 2024 m. kovo 17 d. <https://www.unhcr.org/neu/lt/musu-darbas/global-compact-on-refugees-global-refugee-forum>

24. Kajjo Sirwan. 2024. „More Than A Decade on, No End in Sight for Syria's War.“ *Voice of America (VOA)*. 2024 m. kovo 14 d. <https://www.voanews.com/a/more-than-a-decade-on-no-end-in-sight-for-syria-s-war/7528269.html>
25. Karaša Darius, Čiegis Remigijus. 2020. „Migracijos priežastys, tendencijos ir pasekmės.“ *Regional Formation and Development Studies*. 30 (1), 31-40. <http://dx.doi.org/10.15181/rfds.v30i1.2032>
26. Lietuvos Respublikos Seimas. 1997. „Konvencija dėl pabėgėlių statuso.“ *E-Seimas*. 2024 m. sausio 20 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.32581>
27. Lietuvos Respublikos Seimas. 2022. „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastą padėtį patvirtinimo.“ *E-Seimas*. 2024 m. gegužės 1 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/655fe962958b11ec9e62f960e3ee1cb6?jfwid=kjtiqiful>
28. Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija. 2012. „Sirijos draugų konferencijoje Tunise Šiaurės ir Baltijos šalys paskelbė bendrą pareiškimą.“ *Užsienio reikalų ministerija*. 2012 m. vasario 27 d. <https://urm.lt/default/lt/naujienos/sirijos-draugu-konferencijoje-tunise-siaures-ir-baltijos-salys-paskelbe-bendra-pareiskima>
29. Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija. 2012. „Užsienio reikalų viceministrė dalyvaus antrojoje tarptautinėje Sirijos draugų konferencijoje Stambule.“ *Užsienio reikalų ministerija*. 2012 m. balandžio 2 d. <https://urm.lt/default/lt/naujienos/uzsienio-reikalu-vice-ministre-dalyvaus-antrojoje-tarptautineje-sirijos-draugu-konferencijoje-stambule>
30. Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija. 2013. „Užsienio reikalų ministerijos pareiškimas dėl Sirijos konflikto.“ *Užsienio reikalų ministerija*. 2013 m. rugsėjo 17 d.)<https://urm.lt/default/lt/naujienos/uzsienio-reikalu-ministerijos-pareiskimas-del-sirijos-konflikto>
31. Lietuvos Respublikos Užsienio reikalų ministerija. 2021. „Lietuva griežtai pasmerkė cheminio ginklo panaudojimo atvejus Sirijoje ir Rusioje.“ *Užsienio reikalų ministerija*. 2021 m. balandžio 21 d. <https://urm.lt/default/lt/naujienos/lietuva-grieztai-pasmerke-cheminio-ginklo-panaudojimo-atvejus-sirijoje-ir-rusioje>
32. Lietuvos statistikos departamentas. 2024. „Švieslėntė: Karo pabėgėliai iš Ukrainos.“ *Valstybės duomenų agentūra*, 2024 m. balandžio 11d. <https://osp.stat.gov.lt/ukraine-dashboards>
33. Massey S. Douglas, Arango Joaquin, Hugo Graeme, Kouaouci Ali, Pellegrino Adela, Taylor, J. Edward. 1993. „Theories of International Migration: A Review and Appraisal.“ *Population and Development Review*. 19(3), 431–466. <https://doi.org/10.2307/2938462>

34. Mizelle, Shawna. 2022. „Ukrainian foreign minister: No sanctions will be enough until Russian forces leave Ukraine.“ *CNN*. 2022 m. vasario 24 d. <https://edition.cnn.com/2022/02/22/politics/ukraine-foreign-minister-dmytro-kuleba-russia-cnntv/index.html>
35. Naulickaitė, Indrė, Melnikas, Borisas. 2024. „Emigracija ir globalizacijos procesai: iššūkiai, šiuolaikinės tendencijos, problemos, sprendimai.“ *Verslas XXI amžiuje*. 8(2), 230–241. <http://dx.doi.org/10.3846/mla.2015.907>
36. Povilanskas Mindaugas. 2024. „Kuo karo pabėgėliai skiriasi nuo nelegalių migrantų?“ *Teisė Pro*, 2024 balandžio 22 d. <https://www.teise.pro/index.php/2022/03/16/kuo-karo-pabegeliai-skiriasi-nuo-nelegaliu-migrantu/>
37. Ravenstein E. Georg. 1885. „The Laws of Migration.“ *Journal of the Statistical Society of London*, 48(2), 167-235.
38. Rinkevičius Leonardas, Kazlauskienė Aušra. 2006. „Sociologinė migracijos procesų Lietuvoje studija: protų nutekėjimas ar protų apyvarta?“ *Socialiniai mokslai*. 4(54), 42-49.
39. Rosenblum R. Marc, Daniel J. Tichenor. 2012. *Oxford Handbook of the Politics of International Migration*. Oksfordas: Oksfordo universiteto leidykla.
40. Siegel Melissa, Lopez H. Mark, Besharov. J. Douglas. 2013. „International Conference News: Trends in Migration and Migration Policy.“ *Journal of Policy Analysis and Management*. 32 (3), 655-660.
41. Siegel Melissa. 2023. „Types of migration policy.“ Youtube. 2024 m. gegužės 5 d. <https://www.youtube.com/watch?v=Dc14-ddlNAc>
42. Sipavičienė Audra. 2006. *Tarptautinė gyventojų migracija Lietuvoje: modelio kaita ir situacijos analizė*. Vilnius. <https://www.lituanistika.lt/content/2088>
43. Smith Kenneth. 2014. „Interregnum on Suicide (1897) Emile Durkheim and the Collective Consciousness of Society.“ *Key issues in modern Sociology*, 113-115.
44. Tarptautinė migracijos organizacija. 2020. „Pasaulinė migracijos ataskaita 2022“. *IOM*. 2024 m. vasario 20 d. <https://publications.iom.int/books/world-migration-report-2022>
45. Tarptautinė migracijos organizacija. 2022. „Migration policies and governance.“ *IOM*. 2022 m. lapkričio 3 d. <https://www.migrationdataportal.org/themes/migration-policies-and-governance>
46. Tarptautinė migracijos organizacija. 2023. „Global Compact for Migration“ *IOM*. 2023 m. gruodžio 20 d. <https://www.iom.int/global-compact-migration>

47. Tarptautinė migracijos organizacija. 2024. „Assisting migrants.“ *IOM*, 2024 m. balandžio 10 d. <https://lithuania.iom.int/assisting-migrants>
48. Tarptautinė migracijos organizacija. 2024. „What is migration policy?“ *IOM*. 2024 m. kovo 10 d. <https://emm.iom.int/handbooks/developing-migration-policy/what-migration-policy>
49. Visuotinė lietuvių enciklopedija. 2024. „Hezbollah“ *Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras*. 2024 m. kovo 10 d. <https://www.vle.lt/straipsnis/hezbollah/>
50. Visuotinė lietuvių enciklopedija. 2024. „Migracija“ *Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras*. 2024 m. kovo 11 d. <https://www.vle.lt/straipsnis/migracija/>
51. Wayne A. Cornelius, Rosenblum Marc. 2005. „Immigration and Politics.“ *Annual Review of Political Science*. 8 (1), 99-119 [10.1146/annurev.polisci.8.082103.104854](https://doi.org/10.1146/annurev.polisci.8.082103.104854)
52. Žibas Karolis. 2010. „Imigracijos suvokimai Lietuvos visuomenėje“ *Oikos: lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 10, 9-30.

Priedai

Priedas Nr. 1. Karo pabėgėlių iš Ukrainos dokumentų analizė

Eil. Nr.: 1

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-143

Priėmimo data: 2022-02-26

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7703b8c0973b11ecaf3aba0cb308998c>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
1.1.1. organizuoti pirminį užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje (toliau – užsieniečiai) ir vykstančių per Lazdijų-Aradnykų ir Kalvarijos-Budzisko Lietuvos Respublikos valstybės sienos perėjimo punktus, informavimą ir nukreipimą į registracijos centrą (Alytaus kultūros centras, Pramonės g. 1B, Alytus).	1.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai – organizuoti būtinų skubių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo užtikrinimą pagal poreikį registracijos centre (šio įsakymo 2.1.3 papunktis).	
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
1.3.2. koordinuoti užsieniečių tolesnio apgyvendinimo vietų paskirstymą, pasibaigus užsieniečių laikinajam apgyvendinimui registracijos centre (šio įsakymo 2.1.6 papunktis). 1.4. Valstybės sienos apsaugos tarnybai prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – organizuoti užsieniečių apgyvendinimui reikalingų priemonių (lovos, miegmaišiai, čiužiniai ir kt.) pristatymą į registracijos centrą.	1.6. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – koordinuoti nevyriausybinių organizacijų, teikiančių humanitarinę pagalbą registracijos centre ir teikiant kitą paramą, veiklą (šio įsakymo 2.1.2 papunktis).	Pradeda veikti pirmasis registracijos centras Alytuje.

Eil. Nr.: 2

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl užsieniečiams, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ar negalinčių grįžti į Ukrainą, taikomų reikalavimų, sąlygų ir paslaugų teikimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-145

Priėmimo data: 2022-02-28

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1d644110988311ecaf3aba0cb308998c>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
<p>1. Nustatau, kad Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams ir asmenims be pilietybės, gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje (toliau – užsieniečiai), kurie neturi galiojančio kelionės dokumento, kol sprendžiamas jų teisinės padėties klausimas Lietuvos Respublikoje, gali būti išduodamas užsieniečio registracijos pažymėjimas.</p> <p>2. Nustatau, kad užsieniečiams gali būti netaikomi reikalavimai dėl pareigos turėti galiojantį kelionės dokumentą, sveikatos draudimą ir kitus dokumentus, suteikiančius teisę jiems atvykti ir būti Lietuvos Respublikoje, nacionalinių vizų ar leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo sąlygos, jei šių reikalavimų užsieniečiai negali (negalėjo) užtikrinti dėl objektyvių priežasčių.</p> <p>4. Nustatau, kad užsieniečiai atleidžiami nuo valstybės rinkliavos:</p> <p>4.1. už prašymo išduoti nacionalinę vizą svarstymą, sprendimų dėl nacionalinės vizos išdavimo ar atsisakymo ją išduoti priėmimą, kai dėl vizos išdavimo kreipiamasi Vizos aprašo 70.12.3 papunktyje nurodytu pagrindu;</p>	<p>5. Nustatau, kad užsieniečiai turi teisę gauti būtinąją medicinos pagalbą ir kitas būtinąsias asmens sveikatos priežiūros paslaugas, kurių nesuteikus užsieniečio sveikatos būklė galėtų pablogėti tiek, kad jam prireiktų skubiosios medicinos pagalbos paslaugų. Šių paslaugų apmokėjimą Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis (įstatymų nustatyta tvarka kompensuojant jas valstybės biudžeto lėšomis) organizuoja Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos.</p>	

APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
	<p>3.1. užsieniečiai, besinaudojantys beviziu režimu arba turintys galiojančią Šengeno vizą, turi teisę dirbti ir yra atleidžiami nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti;</p> <p>3.3. užsieniečiai, kurie pateikė prašymą išduoti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – leidimas laikinai gyventi) Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 44 ir 441 straipsnių pagrindu, turi teisę dirbti ir yra atleidžiami nuo pareigos gauti Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams;</p> <p>3.4. užsieniečiai, kurie pateikė prašymą suteikti prieglobstį Lietuvos Respublikoje, turi teisę dirbti nuo prašymo suteikti prieglobstį užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos.</p>	<p>Pagal šį įsakymą Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams ir asmenims be pilietybės, gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl karinių veiksmų: išduodami užsieniečio registracijos pažymėjimai, kol sprendžiamas teisinis statusas Lietuvoje; teikiama nemokama būtinoji medicinos pagalba ar kitos skubios sveikatos priežiūros paslaugos; karo pabėgėliai atleidžiami nuo pareigos gauti leidimą dirbti.</p>

Eil. Nr.: 3

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimo ir receptinių vaistinių preparatų jiems išrašymo ir išdavimo laikinosios apsaugos galiojimo laikotarpiu

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-149

Priėmimo data: 2022-03-01

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/bd432a5099a211ec8d04d3fbbc911715>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
	2.1. savivaldybių administracijų direktoriams, esant poreikiui, pasitelkti visus savivaldybėje esančius sveikatos priežiūros paslaugas teikiančius subjektus ir kitus reikiamus žmogiškuosius išteklius šio įsakymo (...) papunkčiuose nurodytų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimui užtikrinti; 2.2. Valstybinei ligonių kasai organizuoti užsieniečiams, kurių asmens sveikatos priežiūra nėra apmokama, vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsniu, šio įsakymo (...) papunkčiuose nurodytų asmens sveikatos priežiūros paslaugų bei vakcinų apmokėjimą Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis – apmokėti asmens sveikatos priežiūros įstaigų išlaidas už faktiškai suteiktas paslaugas bei aprūpinti asmens sveikatos priežiūros įstaigas reikalingu vakcinų kiekiu.	
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Ukrainiečiams, neapdraustiems PSD, gyvenamojoje savivaldybėje, nemokamai teikiama skubioji medicinos pagalba, nėštumo priežiūra, pagalba prasidėjus gimdymui bei kitos būtinos I ir II lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos.

Eil. Nr.: 4

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-143

Priėmimo data: 2022-03-01

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0460b590994611ecaf3aba0cb308998c>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
1.8. Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – paskirti registracijos centrų koordinatorius, atsakingus už sklandžią registracijos centrų veiklą ir užtikrinanti registracijos centruose veikiančių institucijų koordinuotą veiklą: 1.8.1. registracijos centrui, veikiančiam Alytaus kultūros centre; 1.8.2. registracijos centrui, veikiančiam Marijampolės vaiko tėviškės namuose.		
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Atidaromas antrasis registracijos centras Marijampolėje.

Eil. Nr.: 5

Dokumento rūšis: Nutarimas

Atsakinga įstaiga: Vyriausybė

Pavadinimas: Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 224

Priėmimo data: 2022-03-16

Šaltinis: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/cf1be101a54511ecaf79c2120caf5094?jfwid=bkaxkygr>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
2.2. turi teisę nemokamai gyventi valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ar kitų organizacijų pasiūlytose apgyvendinimo vietose. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija administruoja apgyvendinimo vietų sąrašą ir koordinuoja asmenų, kuriems suteikta laikinoji apsauga Lietuvos Respublikoje, apgyvendinimą.		Suteikiama laikinoji apsauga Ukrainos piliečiams.

Eil. Nr.: 6

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Mobilųjų slaugos paslaugų teikimo užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centre tvarkos aprašas

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-210

Priėmimo data: 2022-03-17

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0b51f3a0a5d511ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
	1. Mobilųjų slaugos paslaugų teikimo užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centre tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato mobiliųjų slaugos paslaugų teikimo tvarką užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centre (toliau – registracijos centras) užsieniečiams, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje.; 3.2. mobili slaugos paslauga – pacientui registracijos centre teikiama slaugos (bendrosios praktikos, bendruomenės arba išplėstinės praktikos slaugos) paslauga;	
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Sukuriamos mobiliųjų paslaugų teikimo sistema sveikatos apsaugai užtikrinti.

Eil. Nr.: 7

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl Lietuvos Respublikos Vidaus reikalų ministro 2022 m. vasario 28 d. įsakymo Nr. 1V-145 „Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, taikomų reikalavimų, sąlygų ir paslaugų teikimo“ pakeitimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-216

Priėmimo data: 2022-03-20

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/962c2170a87411ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
2. Pavedu Migracijos departamentui registruoti užsieniečius, kuriems suteikta laikinoji apsauga, ir negalinčius grįžti užsieniečius ir jiems išduoti registraciją patvirtinantį dokumentą (pažymą), kuriame būtų nurodytas užsieniečio vardas (vardai), pavardė (pavardės), gimimo data, interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas (ILTU) ir elektroninės sveikatos istorijos (ESI) numeris.		
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
3.5. gavę leidimą laikinai gyventi Įstatymo 40 straipsnio 1 dalies 8 ar 10 punkte nurodytu pagrindu, atleidžiami nuo pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą, jeigu to padaryti negali dėl objektyvių priežasčių;	3.3. ...nurodytu pagrindu, turi teisę dirbti ar vykdyti savarankišką veiklą ir yra atleidžiami nuo pareigos gauti Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams (ši nuostata taikoma visiems Ukrainos piliečiams);	Ukrainiečiams išduodamos registraciją patvirtinančios pažymos, kuriose nurodomas užsieniečio vardas, pavardė, gimimo data, interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio kodas ir elektroninės sveikatos istorijos numeris; turintys leidimą laikinai gyventi, atleidžiami nuo pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą; užsiregistravusiems Migracijos departamente, pradedamos taikyti LR užimtumo įstatyme nustatytos darbo rinkos paslaugos ir užimtumo rėmimo priemonės.

Eil. Nr.: 8

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. vasario 26 d. įsakymo Nr. 1V-143 „Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo“ pakeitimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-217

Priėmimo data: 2022-03-21

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/264653b0a92511ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
<p>3. Fiziniais ir juridiniams asmenims (išskyrus viešuosius juridinius asmenis), kurie užsieniečiams, atitinkantiems Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. kovo 16 d. nutarimo Nr. 224 „Dėl laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje užsieniečiams suteikimo“ 1 punkte nurodytas sąlygas ir užsiregistravusiems Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – užsiregistravę užsieniečiai), perduoda Lietuvos Respublikoje nuosavybės teise valdomą būstą, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatyme, ar kitas gyvenamosios paskirties (įvairių socialinių grupių asmenims), viešbučių paskirties, poilsio paskirties, gydymo paskirties, kitos (sodų) paskirties patalpas (toliau kartu – būstas) neatlygintai naudotis panaudos pagrindais (toliau – panaudos davėjai), skiriama kompensacija už būsto suteikimą (toliau – kompensacija): suteikus būstą vienam užsiregistravusiam užsieniečiui, panaudos davėjui skiriama 150 eurų suma per mėnesį, suteikus tą patį būstą kiekvienam kitam užsiregistravusiam užsieniečiui, papildomai skiriama 50 eurų suma per mėnesį už kiekvieną kitą užsiregistravusį užsienietį.</p>		<p>Suteikiama kompensacija būstui, savivaldybės gali nuomoti savo pavaldumo būstus ar patalpas Ukrainos piliečiams.</p>

Eil. Nr.: 9

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Pavadinimas: Dėl Kompensacijų už būsto suteikimą užsieniečiams, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos, skyrimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: A1-254

Priėmimo data: 2022-04-05

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/5c940440b4b411ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
11. Savivaldybės administracija priima sprendimą dėl kompensacijos mokėjimo		Suteikiama kompensacija būstui, savivaldybės gali nuomoti savo pavaldumo būstus ar patalpas Ukrainos piliečiams.

Eil. Nr.: 10

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Vidaus reikalų ministerija

Pavadinimas: Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. vasario 26 d. įsakymo Nr. 1V-143 "Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo" pakeitimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 1V-291

Priėmimo data: 2022-04-14

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/b33737f0bbe811ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
1.8. Policijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos – paskirti registracijos centrų koordinatorius, atsakingus už sklandžią registracijos centrų veiklą ir užtikrinančią registracijos centruose veikiančių institucijų koordinuotą veiklą: 1.8.1. registracijos centrui, veikiančiam Alytaus kultūros centre; 1.8.2. registracijos centrui, veikiančiam Vilniaus Joachimo Lelevelio inžinerijos gimnazijoje; 1.8.3. registracijos centrui, veikiančiam Klaipėdos futbolo sporto mokykloje; 1.8.4. registracijos centrui, veikiančiam Kauno kultūros centre; 1.8.5. registracijos centrui, veikiančiam Panevėžio „Aušros“ progimnazijoje.		
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Vilniuje, Kaune, Panevėžyje, Klaipėdoje pradeda veikti registracijos centrai.

Eil. Nr.: 11

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl Pedagogų asociacijų projektų, skirtų vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, Lietuvių kalbos įgūdžiams ugdyti, finansavimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: V-710

Priėmimo data: 2022-05-04

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/edcc4480cbbc11ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		18. Pagal Aprašą tinkamomis finansuoti laikomos šios veiklos: 18.1. Ukrainos vaikų lietuvių kalbos mokymas; 18.2. emocinės Ukrainos vaikų sveikatos stiprinimas ir pedagoginė psichologinė pagalba bei konsultacijos mokytojams, kaip bendrauti su karinę invaziją patyrusia šeima, mokiniais; 18.3. įvairių mokomųjų dalykų metodinės medžiagos, teminių vaizdo įrašų (pamokų) parengimas ar kitų atvirų mokymo išteklių, padedančių mokyti lietuvių kalbos Ukrainos vaikus, sukūrimas.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		50 000,00 Eur skiriama pedagogams vykdyti švietimo paslaugas vaikams iš Ukrainos.

Eil. Nr.: 12

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl Paramos teikimo Ukrainos piliečių studijoms Lietuvos aukštosiose mokyklose 2022 metais tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: V-926

Priėmimo data: 2022-06-07

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/7ee64a50e62611ecb369fde863feb27d>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		2. Į paramą gali pretenduoti Ukrainos piliečiai, turintys leidimą laikinai arba nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje arba kuriems Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu suteikta laikinoji apsauga.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Skiriama valstybinė parama stojančių į valstybinių Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų valstybės nefinansuojamas vietas.

Eil. Nr.: 13

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Pavadinimas: Dėl Projekto „Pabėgėlių iš Ukrainos priėmimas ir ankstyva integracija“ Nr. HOME/2022/AMIF/AG/EMAS/TF1/LT/0013, finansuojamo iš Prieiglobsčio, migracijos ir integracijos fondo priemonės „Pagalba ekstremaliosios situacijos atveju“ lėšų, finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: A1-64

Priėmimo data: 2023-02-02

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/ea8af5a0a26711ed8df094f359a60216>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
10. Projekto uždaviniai: 10.1. stiprinti Lietuvos Respublikos pajėgumus trečiųjų valstybių piliečių registracijos ir leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo procesuose; 10.2. gerinti priėmimo sąlygas trečiųjų valstybių piliečiams; 10.3. prisidėti prie savivaldos lygiu vykdomų ankstyvosios trečiųjų valstybių piliečių integracijos veiklų;		
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Projektas finansuoja savivaldyėse vykdomas integracinės programos Ukrainos piliečiams.

Eil. Nr.: 14

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Jaunimo reikalų agentūra

Pavadinimas: Dėl Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainų tarybos lėšomis 2023 metais finansuojamų projektų konkurso nuostatų patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 2V-36(1.4E)

Priėmimo data: 2023-02-07

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0fe963c0a6f711ed8df094f359a60216>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		14. Konkurso būdu finansuotinos veiklos: 14.1. jaunimo mainai (kai yra sudaryta partnerystė su Ukrainoje registruota organizacija pagal 2 priedą); 14.2. mokymai; 14.3. seminarai; 14.4. susitikimai ir diskusijos; 14.5. stovyklos; 14.6. konferencijos, forumai; 14.7. tyrimai; 14.8. kiti jaunimui skirti renginiai.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Papildomas finansavimas mokymas Ukrainos ir Lietuvos jaunimo mainams švietimo srityje.

Eil. Nr.: 15

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Jaunimo reikalų agentūra

Pavadinimas: Dėl Lietuvos ir Ukrainos jaunimo mainų tarybos lėšomis 2024 metais finansuojamų projektų konkurso nuostatų patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: 2V-61(1.4 E)

Priėmimo data: 2024-03-06

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2fafce30db8811eead77e967e3995264>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		16. Konkurso būdu finansuotinos veiklos: 16.1. jaunimo mainai (kai yra sudaryta partnerystė su Ukrainoje registruota organizacija pagal Nuostatų 2 priede pateiktą formą); 16.2. jaunimo mainai – stažuotės (kai yra sudaryta partnerystė su Ukrainoje registruota organizacija pagal Nuostatų 2 priede pateiktą formą); 16.3. mokymai; 16.4. seminarai; 16.5. susitikimai ir diskusijos; 16.6. stovyklos; 16.7. konferencijos, forumai; 16.8. kiti jaunimui skirti renginiai.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Papildomas finansavimas mokymas Ukrainos ir Lietuvos jaunimo mainams švietimo srityje.

Eil. Nr.: 16

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl Vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, pavėžėjimo į mokyklą ir atgal ir pedagoginių darbuotojų papildomam darbui apmokėti finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: V-491

Priėmimo data: 2022-04-01

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/0a4ba3a0b1bc11ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		1. Vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, ugdymo ir pavėžėjimo į mokyklą ir atgal finansavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja valstybės biudžeto lėšų, skirtų asmenų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, ugdymų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo programas (toliau – vaikai) valstybinėse, savivaldybių ir nevalstybinėse mokyklose (toliau – mokyklos), ugdymui ir pavėžėjimui į mokyklą ir atgal finansuoti (toliau – lėšos), skyrimą, naudojimą ir atsiskaitymą už lėšų naudojimą.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Finansuojamas vaikų dalyvaujančių švietimo sistemoje pavėžėjimas.

Eil. Nr.: 17

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl Suaugusių asmenų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, lietuvių kalbos mokymo finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: V-608

Priėmimo data: 2022-04-21

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/afb059e0c17411ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		1. Suaugusių asmenų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje (toliau – suaugusieji asmenys), lietuvių kalbos mokymo finansavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja valstybės biudžeto lėšų, skirtų suaugusių asmenų lietuvių kalbos mokymui finansuoti (toliau – lėšos), skyrimą, naudojimą ir atsiskaitymą už šių lėšų naudojimą.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Finansuojami lietuvių kalbos kursai suaugusiesiems Ukrainos piliečiams.

Eil. Nr.: 18

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl paramos teikimo Ukrainos piliečių studijoms

Įstaigos suteiktas Nr.: V-609

Priėmimo data: 2022-04-21

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/2e8ed610c17511ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		1. Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams, neturintiems Ukrainos pilietybės, ir asmenims be pilietybės, gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje ir priimtiems studijuoti į Lietuvos valstybinių aukštųjų mokyklų nuo 2022 m. vasario 24 d. pirmosios, antrosios pakopų arba vientisųjų studijų programas, gali būti skiriama tikslinė stipendija (toliau – stipendija).
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Galima tikslinė stipendija studijuojant aukštosiose mokyklose.

Eil. Nr.: 19

Dokumento rūšis: Įsakymas

Atsakinga įstaiga: Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Pavadinimas: Dėl Savanoriškų veiklų Lietuvos švietimo įstaigose besimokantiems vaikams, atvykusiems į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, organizavimo ir finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo

Įstaigos suteiktas Nr.: V-694

Priėmimo data: 2022-05-04

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/72689730cbbc11ec8d9390588bf2de65>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
		1. Savanoriškų veiklų Lietuvos švietimo įstaigose besimokantiems vaikams, atvykusiems į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, organizavimo ir finansavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato savanoriškos veiklos organizatorių projektų, skirtų savanoriškoms veikloms švietimo įstaigose organizuoti, siekiant sklandaus vaikų, atvykusių į Lietuvos Respubliką iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje (toliau – Ukrainos vaikai), integravimo į bendruomenes (toliau – Projektai) atrankos organizavimo, paraiškų teikimo ir vertinimo, lėšų skyrimo, naudojimo ir atsiskaitymo už jų panaudojimą tvarką.
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
		Finansuojamos veiklos švietime savanoriams padedantiems Ukrainos piliečiams integruotis efektyviau į švietimo įstaigas.

Priedas Nr. 2. Migracijos politikos priemonių priimtų karo pabėgėlių iš Ukrainos atveju laiko juostos informacija

Iki 2022 m. vasario 24 d.

- 1) Ukrainos piliečiai gali nevaržomai atvykti į Lietuvą ir naudotis beviziu režimu, būti Lietuvoje ir visoje Šengeno erdvėje 90 dienų per 180 dienų laiko tarpą.
- 2) Ukrainos piliečiai kaip ir kiti ne ES piliečiai, priklausomai nuo jų turimo statuso Lietuvoje turi teisę į:
 1. Sveikatos apsaugą;
 2. Užimtumą;
 3. Socialinę apsaugą;
 4. Švietimą;
 5. Nuomotis arba įsigyti būstą.
- 3) Išimtyms ir lengvatos Ukrainos piliečiams nėra numatytos ir taikomos.

Nuo 2022 m. vasario 24 d.

- 1) Įvedamas LR Prezidento „Dėl nepaprastosios padėties paskelbimo“ ir LR Seimo „Dėl Lietuvos Respublikos Prezidento sprendimo paskelbti nepaprastąją padėtį patvirtinimo“.
- 2) Teisiniuose dokumentuose atsiranda sąvoka – užsieniečiai, pasitraukę iš Ukrainos dėl Rusijos Federacijos karinių veiksmų Ukrainoje.

Nuo 2022 m. vasario 27 d.

- 1) Pradedama veikti pirmasis karo pabėgėlių centras Alytuje.
- 2) Registracijos centruose:
 1. Teikiamas laikinas apgyvendinimas;
 2. Koordinuojamas tolesnio apgyvendinimo vietų paskirstymas;
 3. Teikiama humanitarinė pagalba ar kitokia parama;
 4. Užtikrinamas būtinų skubių sveikatos priežiūros paslaugų teikimas;
 5. Vykdomos įprastos užsieniečių migracijos ir prieglobsčio procedūros.

Nuo 2022 m. kovo 1 d.

1) Priimamas LR Vidaus reikalų ministerijos įsakymas „Dėl užsieniečių, pasitraukusių iš Ukrainos dėl Rusijos federacijos karinių veiksmų Ukrainoje, registracijos centrų veiklos ir šių užsieniečių apgyvendinimo“, kuris Ukrainos piliečiams, jų šeimoms nariams ir asmenims be pilietybės, gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos dėl karinių veiksmų:

1. sprendžiant teisinį statusą Lietuvoje, išduodami užsieniečio registracijos pažymėjimai;
2. teikiama nemokamai būtinoji medicininė pagalba ir kitos būtinosios asmens sveikatos priežiūros paslaugos;
3. karo pabėgėliai atleidžiami nuo pareigos gauti leidimą dirbti. Nuo leidimo dirbti gavimo taip pat atleidžiami visi, besinaudojantys beviziu režimu, turintys visas, pateikę prašymą laikinai gyventi ar gauti prieglobstį.

2) Pradedama veikti karo pabėgėlių iš Ukrainos registracijos centras Marijampolėje.

Nuo 2022 m. kovo 3 d.

1) Ukrainos piliečiams, neapdraustiems privalomuoju sveikatos draudimu, savivaldybėje, kurioje gyvena, nemokamai teikiama skubioji medicinos pagalba, nėštumo priežiūra, pagalba prasidėjus gimdymui bei kitos būtinos I ir II lygio asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurių nesuteikus sveikatos būklė galėtų pablogėti tiek, kad jiems prireiktų skubiosios medicinos pagalbos paslaugų.

Nuo 2022 m. kovo 6 d.

1) Pradedama veikti karo pabėgėlių iš Ukrainos registracijos centras Vilniuje.

Nuo 2022 m. kovo 10 d.

1) Pradedama veikti karo pabėgėlių iš Ukrainos registracijos centras Klaipėdoje, Kaune ir Šiauliuose.

Nuo 2022 m. kovo 11 d.

1) Ukrainos piliečiams išduodami registraciją patvirtinančios pažymos, kuriose nurodomas užsieniečio vardas, pavardė, gimimo data, interesų Lietuvoje turinčio užsieniečio (ILTU) kodas ir elektroninės sveikatos istorijos (ESI) numeris.

2) Ukrainos piliečiai, turintys leidimą laikinai gyventi, atleidžiami nuo pareigos deklaruoti gyvenamąją vietą.

3) Ukrainos piliečiams, užsiregistravusiems Migracijos departamente, pradedamos taikyti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme nustatytos darbo rinkos paslaugos ir užimtumo rėmimo priemonės.

Nuo 2022 m. kovo 17 d.

- 1) Priimtas Vyriausybės nutarimas dėl laikinosios apsaugos suteikimo karo pabėgėliams iš Ukrainos.
- 2) Asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga suteikiama nemokama sveikatos priežiūra, kartu su receptinių vaistų gavimu sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka.
- 3) Sukuriamos mobilių paslaugų teikimo sistemos sveikatos apsaugai užtikrinti.
- 4) Vaikai, iki 18 m., kuriems suteikta laikinoji apsauga turi teisę mokytis pagal bendrojo ugdymo ar formaliojo profesinio mokymo programas švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nustatyta tvarka.
- 5) Asmenys, kurie gavo laikinąją apsaugą, gali dirbti savarankiškai pagal darbo sutartį, taip pat naudotis švietimo suaugusiems, profesinio mokymo galimybėmis.
- 6) Asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga turi teisę į socialinę apsaugą, paramą ir išmokas, kaip ir kiti Lietuvos piliečiai.

Nuo 2022 m. kovo 22 d.

- 1) Asmenys, kuriems suteikta laikinoji apsauga suteikiama teisė nemokamai gyventi valstybės ar savivaldybės institucijų, įstaigų apgyvendinimo vietose, taip pat fizinių asmenų savanoriškai pasiūlytose apgyvendinimo vietose.
- 2) Asmenims suteikiantiems būstą karo pabėgėliams iš Ukrainos suteikiama 150 eurų kas mėnesinė kompensacija.

Nuo 2022 m. kovo 26 d.

- 1) Nepilnamečiams, kuriems suteikta laikinoji apsauga sudaroma galimybė mokytis mokyklose ukrainiečių kalbos.

Nuo 2022 m. kovo 28 d.

- 1) Pradedama veikti karo pabėgėlių iš Ukrainos registracijos centras Panevėžyje.

Nuo 2022 m. balandžio 20 d.

- 1) Finansuojamas vaikų besimokančių pagal bendrojo ugdymo ar formaliojo profesinio mokymo programas pavėžėjimas.
- 2) Pradedami suaugusiųjų asmenų lietuvių kalbos mokymai.
- 3) Skiriami tikslinės stipendija Ukrainos piliečiams, jų šeimos nariams, neturintiems Ukrainos pilietybės, ir asmenims be pilietybės gyvenantiems Ukrainoje, pasitraukusiems iš Ukrainos į Lietuvos Respubliką.
- 4) Stabdoma registracijos centrų Šiauliuose ir Marijampolėje veikla.

Nuo 2022 m. gegužės 5 d.

- 1) Papildomai skiriama 50 tūkst. eurų pedagogams vykdyti švietimo paslaugas vaikams iš Ukrainos.
- 2) Finansuojamos veiklos švietime dalyvaujantiems savanoriams padedantiems Ukrainos piliečiams integruotis efektyviau į švietimo įstaigas.

Nuo 2022 m. gegužės 16 d.

- 1) Stabdoma registracijos centro veikla Panevėžyje.

Nuo 2022 m. birželio 1 d.

- 1) Stabdoma registracijos centro veikla Klaipėdoje.
- 2) Asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga skiriama valstybinė parama stojančių į valstybinių Lietuvos aukštųjų mokyklų pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų valstybės nefinansuojamas vietas.

Nuo 2022 m. birželio 9 d.

- 1) Stabdoma registracijos centro veikla Vilniuje.

Nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d.

- 1) Stabdoma registracijos centro veikla Kaune.

Nuo 2023 m. vasario 2 d.

- 1) Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos priimtas projektas „Pabėgėlių iš Ukrainos priėmimas ir ankstyva integracija“ su tikslu – finansuoti ir efektyvinti integracinės programos teikiamas Ukrainos piliečiams.
- 2) Skiriamas papildomas finansavimas jaunimo mainų, įskaitant mokymus, seminarus, stovyklas, konferencijas, forumus ir kt. tarp Ukrainos ir Lietuvos švietimo srityje.

Nuo 2024 m. kovo 6 d.

- 1) Tęsimas finansavimas Ukrainos ir Lietuvos jaunimo mainų švietimo srityje.

Priedas Nr. 3. Karo pabėgėlių iš Sirijos dokumentų analizė

Eil. Nr.: 1

Dokumento rūšis: Įstatymas

Atsakinga įstaiga: Lietuvos Respublikos Seimas

Pavadinimas: Dėl užsieniečių teisinės padėties

Įstaigos suteiktas Nr.: IX-2206

Priėmimo data: 2004-04-29

Šaltinis: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.42837E5A79DD>

TEISINIS STATUSAS LIETUVOJE IR REGISTRACIJA	SVEIKATOS APSAUGA	ŠVIETIMAS
1. Užsieniečio prašymas suteikti pabėgėlio statusą ar papildomą apsaugą Lietuvos Respublikoje (toliau – prašymas suteikti prieglobstį) gali būti pateiktas: 1) Lietuvos Respublikos valstybės sienos perėjimo punktuose arba Lietuvos Respublikos teritorijoje, kurioje galioja pasienio teisinis režimas, – Valstybės sienos apsaugos tarnybai; 2) teritorinei policijos įstaigai; 3) Užsieniečių registracijos centrui. 2. Užsienietis turi teisę asmeniškai pateikti prašymą suteikti prieglobstį. Nepilnamečių šeimos narių vardu prašymą gali pateikti vienas iš pilnamečių šeimos narių.	6) nemokamai gauti būtinąją medicinos pagalbą ir socialines paslaugas Užsieniečių registracijos centre arba Pabėgėlių priėmimo centre;	
APGYVENDINIMAS IR BŪSTAS	SOCIALINĖ APSAUGA IR UŽIMTUMAS	PAPILDOMA INFORMACIJA
1) gyventi Užsieniečių registracijos centre arba Pabėgėlių priėmimo centre bei naudotis jų teikiamomis paslaugomis;	7) socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka kas mėnesį gauti piniginę pašalpą;	Sirijos piliečiai traktuojami ne kaip karo pabėgėliai, tačiau kaip prieglobsčio prašytojai.

Priedas Nr. 4. Migracijos politikos priemonių priimtų karo pabėgėlių iš Sirijos atveju laiko juostos informacija

Iki 2011 m. kovo 8 d.

- 1) Sirijos piliečiai gali atvykti į Lietuvos Respubliką tik gavus vizą. Artimiausia ambasada išduodanti Šengeno vizas – Austrijos ambasada Sirijoje.
- 2) Priimtas įstatymas (2004 m.) „Dėl užsieniečių teisinės padėties“, kuris apibrėžia prieglobsčio prašytojų teises ir pareigas skirtingose socialinės politikos bruožuose, po juo slypi ir Sirijos karo pabėgėlių traktavimas, kaip prieglobsčio prašančiųjų. Anot dokumento, prieglobsčio prašytojas prašymo suteikti LR prieglobstį nagrinėjimo metu turi šias teises:
 1. Teisinis statusas ir registracija: prieglobsčio prašantys asmenys privalo pateikti dokumentus LR valstybės sienos perėjimo punktuose arba sienos LR teritorijoje, kurioje galioja pasienio teisinis režimas; Valstybės apsaugos tarnybai; teritorinei policijos įstaigai; užsieniečių registracijos centrui.
 2. Apgyvendinimas ir būstas: suteikiamas apgyvendinimas Užsieniečių registracijos centre arba Pabėgėlių priėmimo centre bei galimybė naudotis jų teikiamomis paslaugomis;
 3. Sveikatos apsauga: nemokamai gauti būtinąją medicinos pagalbą ir socialines paslaugas užsieniečių registracijos centre arba pabėgėlių priėmimo centre;
 4. Švietimas: iki 18 m. nepilnamečiai turi teisę mokytis mokyklose bendrojo ugdymo programas bei profesinėse mokyklose.
 5. Socialinė apsauga ir užimtumas: socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka kas mėnesį gauti piniginę išmoką.

Nuo 2012 m. vasario 27 d.

- 1) Lietuva kartu su Šiaurės Europos ir kitomis Baltijos valstybėmis konferencijoje Tunise išreiškė nepritarimą Al Asado režimo pajėgų naudojamam smurtui prieš civilius. Pareiškama para, demokratinei Sirijos pusei (Užsienio reikalų ministerija, 2012).

Nuo 2012 m. balandžio 2 d.

- 1) Užsienio reikalų viceministrė A. Skaisgirytė Liauškienė dalyvauja antroje tarptautinėje Sirijos draugų konferencijoje Stambule, kurios pagrindinis dėmesys telkiamas ties kaip įgyvendinti pagrindinius tarptautinės bendruomenės reikalavimus Sirijos vadovui, nutraukiant smurtą, pradedant politinį dialogą tarp konfliktuojančių pusių, užtikrinant humanitarinės pagalbos teikimą (Užsienio reikalų ministerija, 2012).

Nuo 2012 m. gruodžio 1 d.

1) Įvyksta ketvirtasis Sirijos draugų grupės susitikimas Marakeše, dalyvauja Lietuvos užsienio reikalų viceministras. Tarptautinės bendruomenės tikslas ieškant taikių Sirijos krizės sprendimų ir išreikšti paramą nuo konflikto kenčiantiems Sirijos žmonėms (Užsienio reikalų ministerija, 2012).

Nuo 2012 m. birželio 1 d.

1) Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybos 19-oje sesijoje Lietuvos vardu pasmerktos Sirijos režimo pajėgų Hulos mieste įvykdytos žudynės (Užsienio reikalų ministerija, 2012).

Nuo 2013 m. rugsėjo 16 d.

1) Užsienio reikalų ministerija išplatina pareiškimą, kuriame smerkiama Sirijos pajėgų panaudota cheminė ataka, nuo kurios nukentėjo civiliai gyventojai, kaip karo nusikaltimą ir nusikaltimą žmogiškumui (Užsienio reikalų ministerija, 2013).

Nuo 2015 m. rugsėjo 23 d.

1) Skiriama finansinė 50 tūkst. eurų parama Sirijos pabėgėliams humanitarinei pagalbai suteikti.

Nuo 2017 m. gruodžio 19 d.

1) Jungtinių Tautų Generalinė Asamblėja priima rezoliuciją, kuria sudaroma komisija karo nusikaltimų Sirijoje įrodymams surinkti, Lietuva tarp palaikiusiųjų valstybių (BNS, 2017).

Nuo 2021 m. balandžio 20 d.

1) Hagoje vykstančioje Cheminio ginklo konvencijoje, Lietuva griežtai smerkia cheminio ginklo panaudojimą Sirijos konflikte (Užsienio reikalų ministerija, 2021).